

പഞ്ചരംഗം

വട്ടുജ്ഞാൻ.

ഭംഗം കൃത്യമായ
പഞ്ചരാത്രംനടകം

പരിഭാഷകൻ:
വള്ളത്തോൾ.

KUNNAMKULAM:
Akshara Ratna Prakasika Press,

1098.

Price 12 Annas.

പകർപ്പവകാശം പരിരക്ഷകൻ. എല്ലാ പ്രതികളിലും
പരിഭാഷകന്റെ മപ്പടയാളം കാണും.

മുഖവുര

പ്രഭാതത്തിന്നു മുനയിൽ ഇരുട്ടു, പുഞ്ചിരിയ്ക്കു മുനയിൽ മുഖംകറക്കൽ — ഇതു പ്രകൃതിനിയമമാണ്; അതുപോലെ, കാളിദാസനുപോലും ഉപജീവ്യനായ ഭാസമഹാകവി ഉണ്ടാക്കിയതും ഇന്നേത്തെ കേരളകവിസമ്രാട്ടിനാൽ വിവർത്തനം ചെയ്തപ്പട്ടതുമായ ഈ വിശിഷ്ടകൃതിയ്ക്കു മുനിലും എന്റെ ചില ജല്പനം കാണപ്പെടുന്നതിൽ വായനക്കാർ സമാധാനിയ്ക്കട്ടെ.

ഈ പഞ്ചരാത്രം മലയാളത്തിലെ രൂപകങ്ങൾക്കിടയിൽ ഒരു പുതിയ പ്രസ്ഥാനത്തെയാണ് കാണിക്കുന്നത്. ഇതിന്നു നാടകം എന്ന പേർ നാട്ടുകാവ്യം എന്നർത്ഥത്തിൽ മാത്രമേ യോജിക്കൂ; സാഹിത്യകാരന്മാർ ഇതിന്നു 'സമവകാശ്'മെന്നാണ് പേർ കല്പിക്കുക. പ്രഖ്യാതമായ ഇതിവൃത്തം, ദേവാസുരവൗട്ടത്തിൽപ്പെട്ട പന്തിരണ്ടു ഉദാത്തനായകന്മാർ, മുറയ്ക്കു ചെയ്തതുചെയ്തതായ മൂന്നുക്കുടുംബം, വീരരസത്തിന്നു പ്രാധാന്യം — ഇങ്ങിനെയാക്കെയാണ് സമവകാശം എന്ന രൂപകത്തിന്റെ ലക്ഷണം. ഇതിൽ മിക്കതും പഞ്ചരാത്രത്തിന്നുണ്ടു. ഇതിലെ പാത്രങ്ങളിൽ ഭീഷ്മയുധിഷ്ഠരാദികൾ പൗരാണികദൃഷ്ട്യാ ദേവവൗട്ടത്തിലും, ദുഷ്ടാധനശങ്കുനിപ്രഭൃതികൾ അ

സുരവക്രത്തിലും പെട്ടവരാണല്ലോ.

പഞ്ചരാത്രം ഒരു പ്രൌഢഗ്രന്ഥമാണ്. ഇത്തരം വ്യാഗ്രപ്രധാനങ്ങളായ കാവ്യങ്ങളുടെ സ്വാഭാസ്യം പ്രകാശിപ്പിപ്പാൻ സവിസ്മരമായ വ്യാഖ്യാനം തന്നെ വേണം; എന്റെ ഈ ചെറുപ്പിണി എന്നേപ്പോലുള്ള അവ്യക്തപന്നന്മാർക്കു അല്ലാ ഉപകരിച്ചാലായി എന്നേ ഉള്ളൂ.

ഈ തജ്ജമ എഴുതിക്കഴിഞ്ഞിട്ടു അഞ്ചാറുകൊല്ലമായി. ആയിടയിൽ മറ്റൊരു തജ്ജമ പുറത്തു വന്നതുകൊണ്ടു നമ്മുടെ പരിഭാഷകൻ ഇതിന്റെ പ്രസിദ്ധീകരണത്തിൽ അത്ര ശ്രദ്ധിച്ചില്ല. ഇപ്പോൾ കൊച്ചിഭാഷാപരിഷ്കരണകമ്മറ്റിയുടെ ഭൂഷി ഈ അനർഗ്ഗഭൂതത്തിൽ പതിഞ്ഞതിനാലാണ് ഇതിന്റെ കിരണകന്ദളങ്ങൾ നീളെ പ്രസരിപ്പാനിടയായത്. കമ്മറ്റിയുടെ ഉചിതജ്ഞതയ്ക്കു നാം നന്ദി പറയുക!

അണ്ടുത്താട്,

എ. മി. ചിങ്ങം, ൧൯൮൦

പ്രസാധകൻ.

ഭാരതപ്രസിദ്ധീകരണ

പഞ്ചരാത്രംനാടകം

ഒന്നാമങ്കം.

[നാട്യസ്ഥലത്തിൽ സൂത്രധാരൻ പ്രവേശിക്കുന്നു.]

സൂത്രധാരൻ:—

ദ്രോണൻ, യുധിഷ്ഠിര, നിഹാജ്ജനഭീമദൂതൻ,
ദുര്യോധനൻ, ശകുനിയായകകണ്ണപാരൻ,
രക്ഷിച്ചിട്ടുള്ള റാഗിപോലഭിമന്യു, ഭീഷ്മ-
നാശ്രി ചിരാട് പുരുഷനത്തരകമ്മ ശീലൻ. (ഘ)

(ചുറ്റിനടന്നിട്ട്) ഇപ്രകാരം ആത്മമിശ്രന്മാരോടൊ-
യിക്കൂടെ. ഏയ്! എന്താണ്, ഞാൻ അറിയി

൧. ദ്രോണൻ=കാക്ക പോലെ കറുത്തവൻ. യുധിഷ്ഠിര
ൻ=യുദ്ധത്തിൽ സ്ഥിരൻ. അജ്ജ... ദൂതൻ=അജ്ജനഭീമന്മാ-
രായി ദൂതനാകട്ടെ നടത്തുവൻ. ദുര്യോധനൻ=ദുഷ്ടനായ യു-
ദ്ധം ചെയ്യുന്നവൻ. ശകുനി.....ധാരൻ=ഗരുഡന്റെ ക-
പ്പിത്താൻ [ഗരുഡനാകുന്ന കപ്പലിനെ ആകാശത്തിൽ നടത്തു-
ന്നവൻ, ഗരുഡവായനൻ എന്നർത്ഥം.] അഭിമന്യു=അജ്ഞാ-
നവൻ. ഭീഷ്മൻ=ദുഷ്ടനായവൻ. ചിരാട് പുരുഷൻ=അരിപു-
രുഷൻ. ഉത്ത.....ശീലൻ=പ്രശസ്തകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുന്നവൻ.
ഇതിൽ മുദ്രാലങ്കാരഭാഗ്യം കഥാപാത്രങ്ങളെ സൂചിപ്പിച്ചിരി-
ക്കുന്നു.

ജ്ഞാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ, ഒരു ശബ്ദം കേൾക്കുന്നത്
 പോലെ തോന്നുന്നത്? ആട്ടെ, നേക്കാം. [അണിയ
 രയിൽ] അന്വോ, കുരുരാജാവിന്റെ യജ്ഞസമൃദ്ധി!
 സൂത്രധാരൻ:— ശരി, മനസ്സിലായി.

അർചനാരവിലാസം:

പുരമൊട്ടുമാനിച്ച വന്നുചേർന്നു മുദ്ര,

കുരുപതിട്ടുടയാനന്ദം

തിരുയജ്ഞമിത, നടക്കുന്നു.

(൨)

(പോയി)

സ്ഥാപന കഴിഞ്ഞു.

[അനന്തരം മൂന്നു ബ്രാഹ്മണർ പ്രവേശിക്കുന്നു]

എല്ലാവരും:— അന്വോ, കുരുരാജാവിന്റെ യജ്ഞ
 സമൃദ്ധി!

ഒന്നാമൻ:— ഇവിടെയാകട്ടെ,

കാശം പൂത്തവ പോലെയായ് ദിശകൾ വി.

പ്രോക്ലിച്ചുമാം ചോറിനാൽ;

മോമത്തിൻപുകയാൽ പരക്കെയൊഴിവാത്

വൃക്കുങ്ങൾതൻ പൂമണം;

മാന്മട്ടായി പുലിപ്രജ; മലകളിൽ

സ്നിഹമങ്ങളും ശാന്തരായ്;

മന്നൻ ദീപ്ത വഹിച്ചുവാറലകുമി.

ഒന്നാന്നിച്ച ദീക്ഷിച്ചിതോ!

(൩)

രണ്ടാമൻ:— ഭവാൻ പറഞ്ഞതു ശരിയാണ്.

ഹൃദ്യത്താൽ പരിതൃപ്തനൾ സുരർത്ഥൻ
 വക്ത്രം; പ്രജശ്രോതൃരോ
 ഭൂപുത്താൽ; പതുപക്ഷിമാനഷ്ഠമി-
 ന്നൊട്ടുക്കു സന്തുപ്തരായ്;
 ഇച്ഛുന്നു ന്നുപനന്ത പീഠമു രസമായ്
 ശേഖാഷിജ്ജിമിപ്പാരിടം
 ദിവ്യന്മാരുടെ ലോകമൊക്കെയതിലും
 ഫിച്ഛു ഗുണശ്രുണിയാൽ. (൪)

മൂന്നാമൻ:— ഇതാ, പുഷ്പന്മാരായ ബ്രാഹ്മണർ,
 കാൽത്താരിൽ ക്ഷിതിപാലർത്ഥൻ ഭൂഭുജ-
 പ്താപേശിയോരെയും
 ശാസ്ത്രദിജ്ഞർ, വയോധികസ്ഥിതിയിലും
 സമാദ്ധ്യായബലവൃതർ,
 വാൽകൃത്തിലിരുന്നവരെയും ചൊടും,
 ശിഷ്യന്റെ രോഷത്തു കൈ
 ചേർത്തഗ്രാപിപവുലർ പോലെ, വടിയും
 കുത്തിയുളിപ്പിക്കുന്നതേ. (൫)

എല്ലാവരും:— ഉണ്ണികളു, ഉണ്ണികളേ, അവളെ സ്താ
 നം കഴിയും മുന്വനിങ്ങൾ തീ കൊളുത്തിക്കള
 യരുതേ!

ഒന്നാമൻ:— അയ്യേ, ബാലചാപലം കാണിച്ചുക
ഴിഞ്ഞു!

കത്തും യുവം ലസിപ്പൂ ക്ഷിതിയുടെ കനകം

കുയ്യ പോലിങ്ങുടപ്പി-

പ്പീലാ ചൈത്രംഗി ലോകാഗ്നിയ: വൃഷലകന്തെ

ക്ഷോണി ദവൻ കണക്കു;

വേകനീപോര വേദിപ്പാ, ഹിം ചൂഴ്ചല-

പ്പച്ചയം ദർശലം;

പ്രാഗ്ഗംഗത്തിൽക്കടപ്പൂ പുകയിതു: നളിന-

പ്ലായയിൽക്കുളി പോലെ. (ന)

രണ്ടാമൻ:— ശരിതന്നെ.

അഗ്നിയെ, യശിദയത്താ-

ലുഴറി, യിതാ, വാപ്രർ കൊണ്ടുപോരുന്നു:

ദോഷപ്പെട്ട കുലത്തിൽ

ജ്ഞാരിദയ ൽ ജ്ഞാതിയപ്പോലേ. (ഒ)

മൂന്നാമൻ:— ഇതാ, നിങ്ങൾ മടങ്ങുന്നു നോക്കുവാ
ൻ!

നെയ്തിൻവണ്ടി ദഹിക്കുന്നു

വെള്ളം കോരിയൊഴിക്കിലും:

ന. യുവം=യൗവനസംഭവം. ചൈത്ര്യം=യൗവനസ്വരൂപം.
ലോകാഗ്നി=സാധാരണത്തിലു്. വൃഷലകൻ=ശൂദ്രൻ. പ്രാ
ഗ്ഗംഗം=ഹോമഗൃഹത്തിന്നു കിഴക്കായി യജുപാദിപ്പുറത്തു മ
റുമിരിപ്പാൻള്ള ഗൃഹം.

ഒ. ജ്ഞാതി=ഭാഗ്യാദി.

ബാലസ്തേഹവശാൽ, കൂട്ടി
പോയോരിബല പോലുവ.

(വ്യ)

ഒന്നാമൻ:— അങ്ങു പറഞ്ഞതു ശരിയാണ്.

പച്ചപ്പല്ലിലൊതുങ്ങിനിന്നു കുറുതായ്—
ശ്ലോഷിച്ചിടം ലഭ്യം ചേ-
ന്നിമുക്തേശ്വരധർമ്മം ചണ്ടിയെരിയ-
പ്പായദ്യതൻ പാവകൻ;
കാരോറിട്ടു പടന്നുകത്തിയഥ ത-
ച്ചക്രത്തിലെത്തി ക്രമാൽ,
ചുറ്റാമ്പോലാത മണ്ഡലാകൃതിയിലായ്
നേട്ടുന്നു സൂര്യഭായ.

(ൻ)

രണ്ടാമൻ:— ഇതാ, മറ്റൊന്നു നോക്കൂ.

പുറകിൽനിന്നശ്ചയേതൊടഞ്ചു,
സപ്തങ്ങൾ, രസ്യങ്ങളിലൂടെയൊപ്പം.
പുറത്തിറങ്ങുന്നു: മുതൻറെ മെയിൽ-
നിന്നൊപ്പമഞ്ചിത്രീയമെന്നുപാലെ.

(ഹം)

മൂന്നാമൻ:— ഇതാ, നിങ്ങൾ മറ്റൊന്നു നോക്കൂ
വിൻ.

മരുത്തിനോടൊത്തിളകും മഖാഗ്നി
മരുത്തിനെക്കത്തിയെരിച്ചിട്ടുപോൾ

ന. ചക്രേശ്വരൻ=രാജാവ്. ധർമ്മവഞ്ചി=യജ്ഞശക്തം.
മണ്ഡലാകൃതി=വട്ടമൊത്ത വടവ്. സൂര്യഭായ നേട്ടുന്നു=സൂര്യ
നെപ്പോലെയായിത്തീരുന്നു.

ന

ഒന്നാമകം

പ്രാണങ്ങൾ പോലാതു പറന്നുപോയി
പൊത്താകുമുൾമെളിപ്പെഴും വെറുങ്ങൾ, (൧൧)

ഒന്നാമൻ:— ശരിതന്നെ.

ഒരുണക്കമരത്താൽ, പുഴ-
മരങ്ങൾ നിറയും വനം,
നിലകെട്ടുള്ളൊരുവനാൽ
കുലം പോലെമിയുന്നുതേ. (൧൨)

രണ്ടാമൻ:—

മഖഭേനനൽദ്രഹിഷം
മുളകളിതാ കാററ തട്ടിയിളകുകയാൽ
ഉയരുന്ന, താഴുന്ന:
നരരുടെഭാഗ്യങ്ങളെപ്പോലെ. (൧൩)

ഒന്നാമൻ:— അങ്ങു പറഞ്ഞതു ശരിയാണ്.

വേകുന്നതടിയേൽ ശൃംഗ-
വല്ലി ചുറ്റിയൊരി മരം;
ദൃഷ്ടകലച്ചാച്ചയിൽശ്ലിഷ്ടൻ
സ്രീഭോഷാലെന്നപോലെവേ, (൧൪)

ഒന്നാമൻ:—

ലതാനികുഞ്ജംചെടിപൊന്തയൊത്തീ-
ക്കാടാകുമാഹാരമശിച്ചു പാരം,

---

൧൩. മഖഭേനൻ=യാണാണി.

൧൪. ശ്ലിഷ്ടൻ=നല്ലവൻ.

ഹൃതാശനൻ കൈ കഴുകുന്നതിന്നോ
സരിത്തിലിട്ടു പിടിച്ചിറങ്ങി! (൧൫)

രണ്ടാമൻ:— ഇതാ, ഇതാ,

നിളമുള്ള കുശവല്ലഭംവഴി മരത്തിൽ
നിന്നു മർമാന്ത തീ;
നാളമേറടന്നുരിഞ്ഞുവീഴ്വിതു പഴുത്ത
പോലെ കഭളീപലം;
ചോടെരിഞ്ഞു സുമിരാൽ വിഴുന്നു തന്തഗ്രഹം
സീറ്റി വലുതായ തേൻ—
കൂടെഴുന്നൊരു കരവനത്തരു മഹേശ്വര-
രന്റെ മഴുപോലവേ. (൧൬)

മൂന്നാമൻ:— ഓ, സജ്ജനത്തിന്റെ കോപം പോ-
ലെ, അഗ്നിദ്രോവാൻ കത്തിയടങ്ങി.

ഇതാ, കഴിഞ്ഞു വിറകെന്നമൂലം
ഹൃതാശനനേററു ബലപ്രണാശം:
ഉദാരശീലന്നു ധനാത്രയത്താൽ
പ്രദാനശക്തിക്കുയമെന്നപോലേ. (൧൭)

൧൫. പൊന്തം=ചെറുവള്ളി കെട്ട്. മൊന്ത എന്നു ചിലർ.
സരിത്തം=നദി.

൧൬. കുശവല്ലഭം=ദർകളും മരവരികളും. നാളം=തീ
ജ്വാല. അഗ്രസീമ്നി=മുകളിൽ.

൧൭. ഉദാരശീലൻ=ഭാനശീലൻ. ധനാത്രയം=മുത്ത
നാശം.

ഒന്നാമൻ: —

ഇതാശൻ, സ്രു. കു, രണി, പ-
ല്ലവയെത്തീന്നുതിക്കായ്:
ധൂത്താൽ സ്വത്തരവൻ വീട്ടു-
സാമാനത്തെക്കണക്കിനെ.

(പ്രവൃ)

രണ്ടാമൻ: —

ചാഞ്ഞുള്ള കൊമ്പൊട്ടു നദിത്തരികത്തു നില്ക്കു-
മപ്പൊതു കാറ്റിലുലയുന്നിലയായ കയ്യാൽ,
ദാവ ഗന്ധോരദരിപെട്ട മഹീരഹങ്ങൾ-
ക്കീർണ്ണമിപ്പൊഴുകുകൂടെ ചെയ്തയാണോ! (മൻ)

മൂന്നാമൻ: — എന്നാൽ റത്ര; നമുക്കും ആചമനം
കഴിഞ്ഞു.

രണ്ടുപേരും: — അങ്ങിനെതന്നെ.

(എല്ലാവരും ആചമനം കഴിച്ചിട്ട്)

ഒന്നാമൻ: — എയ്, ഇതാ, അത്രുദധൻ കുരുരാജാവു
ദുഷ്ടാധനൻ, ഭീകരുദ്രാണന്മാർ മുന്തി
ലും രാജാക്കന്മാരൊക്കെ പിന്നിലുമായി, ഇ
ങ്ങോട്ടെഴുന്നള്ളുന്നു. ഇതാ,

പ.വ.സ്രു. കു = രഹസ്യം. അരണ = തീ കടത്തുണ്ടാക്ക
ന്ന മരം. പല്ല = ഭേ. ധൂത് = മുതുകുളി മുതലായത്. തന്ന
തീക്കുക എന്നതിന്ന് ഉപമാപകങ്ങളിൽ വിശദീകരിക്കുക എ
ന്നർത്ഥം.

പ.വ. ദാവഗനി = കാട്ടുവീട്ടായി പരിണമിച്ച യജമാനി.
മഹീരഹങ്ങൾ = മരങ്ങൾ.

യജ്ഞങ്ങൾ ചെയ്തി, ഉയരെ പുക വികൃമങ്ങൾ?
കോപം തൃജി, ദേവമെയ്യക രാജനത്തിൽ,
എന്നീ ചാലം പ്രകൃതയോഗ്യമുറച്ച ഭംഗം
ചെയ്യുന്നു പെരുമറിവ പാർത്ഥപരിഗ്രഹം താൻ.

(൨൦)

അതിനാൽ വത്ര. നമുക്കും കുരുരാജാവനെ
സഭാവനം ചെയ്യും.

രണ്ടുപേരും:— അങ്ങനെയെന്നെ.

എല്ലാവരും:— ജയിച്ചാലും, അങ്ങനെ ജയിച്ചാലും!

(പോയി)

വിഷ്ണു കഴിഞ്ഞു.

(പിന്നെ ഭീഷ്മരും ദ്രോണരും പ്രവേശിക്കുന്നു)

ദ്രോണർ:— ദുര്യോധനൻ ധർമ്മം അനുഷ്ഠിക്കുന്നതി
ന്റെ ഗുണം എന്തിനെന്നുതന്നെയാണ്. എ
ന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ,

തന്മയസ്സമിത്രങ്ങളെയൊക്കെയും വി-

ട്ടാചാർത്തിൽച്ചെൽവിതു ശിഷ്യഭാഷം;

കിടാവിനെദേശിക്കുന്നകിയച്ചാ-

ലപ്പുന്നുമമ്മയ്ക്കുമൊഴിഞ്ഞു ഭാരം.

(൨൧)

൨൦. ഇളംഭൂമി. പ്രകൃതയോഗ്യം=പ്രകൃതത്തിനു തക്ക
മട്ടിൽ. പാർത്ഥപരിഗ്രഹം=പാണ്ഡവന്മാരെ സ്വീകരിക്കൽ.

൨൧. ദേശികൻ=ഗുരുവിൻ പക്കൽ.

പേർ:— ഈ ദുഷ്ടാധനൻ,

ധനാപഹരണലോഭമുണ്ടു നേടി,
വൈരപ്രിയംകൊണ്ടുപകീർത്തി ചാർത്തി;
ഇപ്പോഴവൻ താനിതു മട്ടു ധർമ്മം
ചെയ്യുല്ലസിജ്ഞാനിതു പുണ്യവാനായ്! (൨൨)

[അനന്തരം ദുഷ്ടാധനനും, കണ്ണനും, ശങ്കരിയും പ്രവേശിക്കുന്നു.]

ദുഷ്ടാധനൻ:—

ഇവൻ ശ്രദ്ധാവാണായ്; മയി ഗുരുജനം
പ്രീതി-മുഖകം
സുവിശ്വസ്തം; നില്പയ്ക്കു ഗുണ-മപായശം
സ്തംഭമിതമായ്;
മരിച്ചു വിണ്ണൂ മനുജരിതി ഭോ-
ഷ്ണാതലതു: മ-
രൊന്ദേടത്തല്ലാ വിണ്ണു-തു മികവാടൊ-
ക്കുന്നതിഹ താൻ. (൨൩)

കണ്ണൻ:— ശാസ്താരിനന്ദന, ഇവിടുന്നു ന്യായമായി
സമ്പാദിച്ച ധനത്തെ ദാനംചെയ്യുന്നതു യു-
ക്തമെന്നുവേണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ,

---

൨൩. മയി=എങ്കിൽ. സുവിശ്വസ്തം=നന്നായ് വിശ്വ-
സിച്ചത്. അപായശസ്തം=ദുഷ്ടിയിൽ. ഇഹതാൻ=ഇവിടെത്തന്നെ
[ഈ ലോകത്തിൽത്തന്നെ.]

അസ്രാധീനം ക്ഷത്രിയന്മാർക്കു നേട്ടം;
 പുത്രന്മാർക്കായ്ക്കെട്ടിവെച്ചുലബ്ധം
 വിത്തം സപ്തവിപ്രരിൽമേൽത്തൂട്ടുവൻ
 പുത്രന്മാർക്കായ്നൽകണം വല്ലഭരത്നം. (൨൪)
 ശങ്കുനി:— ശരിയാണ്, ഗംഗാസ്തംഭംകൊണ്ടു നിമ്ന
 ലാംഗനായ അംഗരാജാവു പറഞ്ഞത്.

കണ്ണൻ:—

ഇക്ഷ്വാകു, ശത്രുതി, യയാതി, രാമൻ,
 മന്ധാത്രനാഭാഗന്ധർവ്വംബരീഷർ
 സമ്പന്നർമ്മന്നർമരീജിലും, ഹാ,
 ജീവിച്ചിരിക്കുന്നു മഖങ്ങളാലേ! (൨൫)

എല്ലാവരും:— ഗന്ധാരിനന്ദന, ഭാഗ്യംകൊണ്ടു ഭു
 വാൻ യാഗംകഴിഞ്ഞു ശോഭിക്കുന്നു.

ദുഷ്ടോധനൻ:— ഞാൻ അനുഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടു. ആ
 ചാതു, ഞാൻ വന്ദിക്കുന്നു.

ദ്രോണൻ:— ഉണ്ണി, വരു, വരു. ഇതു ക്രമപ്രകാരം
 മായില്ല.

ദുഷ്ടോധനൻ:— എങ്ങിനെയാണ് ക്രമം?

ദ്രോണൻ:— ഭവാൻ കണ്ടെന്നില്ല?

നരാവതാരമാണോർ!

ദൈവതത്തെ നമിക്കട്ടേ!

---

൨൪. അസ്രാധീനം=അവിശ്വ കീഴിൽ. [ക്ഷത്രിയൻ
 ജ്വലംചെയ്തു സമ്പാദിക്കണമെന്നർത്ഥം]

ഭീഷ്മരെപ്പിന്നിലിട്ടെന്നെ

വന്ദിക്കു പതയുക്തമാം.

(൨൬)

ഭീഷ്മർ:— അങ്ങനെ പറയരുത്. പല സംഗതികൾ
കൊണ്ടും ഞാൻ അങ്ങയ്ക്കു താഴെയാണ്. എ
ന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ,

ഭവാനു സ്വയംഭൂവി, വനമ്മ പെരവൻ;
മമായുധം വൃത്ത; ഭവാനു മൈത്രി താൻ;
ദ്രിജൻ ഭവാനു, ക്ഷത്രിയർ ഞങ്ങൾ; ദേശികൻ
ഭവാനയേ, ഞങ്ങൾ മികച്ച ശിഷ്യർകൾ. (൨൭)

ദ്രോണർ:— മഹാത്മാക്കൾ, തങ്ങളെ താഴ്ന്നു പ
റയുള്ളു പല്ലോ. ഉണ്ണി, വരു, എന്നെ വന്ദി
ച്ചുകൊൾക.

ദുഃശ്യാധനൻ:— ആചാര്യ, ഞാൻ വന്ദിക്കുന്നു.

ദ്രോണർ:— ഉണ്ണി, വരു, വരു. ഇപ്രകാരംതന്നെ,
അവളുപസ്ഥാനങ്ങളിൽ ക്ലേശമനുഭവിച്ചാലും!

ദുഃശ്യാധനൻ:— ഞാൻ അനുഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടു. മുത്ത
ക്കു, ഞാൻ വന്ദിക്കുന്നു.

ഭീഷ്മർ:— പൗത്ര, വരു, വരു. ഇപ്രകാരംതന്നെ
അങ്ങയ്ക്കു ശമമുണ്ടായിവരട്ടെ!

ദുഃശ്യാധനൻ:— ഞാൻ അനുഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടു. അമ്മാ
മ, ഞാൻ വന്ദിക്കുന്നു.

൨൬. അയുക്തമാം=അനുചിതമാണ്.

൨൭. വൃത്ത=ഉപജീവനം. മൈത്രി=പ്രാണിസ്നേഹം.

ശകുനി:- ഉണ്ണി,

ഈവിധമേ വരക്കേണ.

മായെല്ലാ യാഗവും കഴിച്ചു പോൻ

വെന്നു, ജരാസന്ധൻ പോ.

ലെത്തിയ്ക്കുക നൂപരെ രാജസൂയത്തിൽ! (൨൮)

ദ്രോണർ:- (ആത്മഗതം) അന്യോ, ശകുനിയുടെ

ആശീർവാദവും ഉദ്യോഗജനകമായിരിക്കുന്നു.

അല്ലെങ്കിൽ, ഈ ക്ഷത്രിയകുമാരൻ വിരോധ

പ്രിയനാണല്ലോ.

ദുഷ്ടോധനൻ:- സഖേ, കണ്ണ, ഗുരുജനവന്ദനാവ

സാനത്തിൽ ക്രമപ്രകാരം മിത്രവിശ്വാസം

അനുഭവിച്ചാലും!

കണ്ണൻ:- ഗാന്ധാരിനന്ദന,

കുതുബ്രതത്താൽ കൃശമിത്തപദംഗം;

സഹിഷ്ണുതയെക്കൊണ്ടുപുൽകാം;

ആലോചിയാതല്ല തൊടാത്തരീ ഞാൻ;

രാജർഷിധീരോക്തിവശാൽഭയമേ! (൨൯)

ദുഷ്ടോധനൻ:- ഇങ്ങിനെതന്നെ തോന്നട്ടെ!

ദ്രോണർ:- ഉണ്ണി, ദുഷ്ടോധന, ഇതാ, ഇത്രെൻ

൨൮. വരക്കേണം=ശ്രേഷ്ഠമായ കേന്ദ്രീണയോടു കൂടിയത.

൨൯. രാജർഷിധീരോക്തി=രാജാക്കന്മാർക്കു തക്ക യീരവാക്യം.

പ്രിയസ്തേഹിതനായ ഭീഷ്മകൻ ഭാഗനെ ഉപചരിയ്ക്കുന്നു.

ദുഷ്ടാധനൻ:— ആയുസ്സു സപാഗതം! ഞാൻ വന്ദിയ്ക്കുന്നു.

ഭീഷ്മൻ:— ഖൗര്യ, ദുഷ്ടാധന, ഇതാ, തെക്കുനിന്നിറങ്ങിത്തന്ന രക്ഷാധായ ഭൂരിശ്രവസ്തു ഭാഗനെ ഉപചരിയ്ക്കുന്നു.

ദുഷ്ടാധനൻ:— ആയുസ്സു സപാഗതം!

ദ്രോണൻ:— ഉണ്ണി, ദുഷ്ടാധന, ഭാഗന്റെ നന്മക്കൊണ്ടാണായി ശ്രീകൃഷ്ണൻ അയച്ചിട്ടുള്ള അഭിമന്യു അങ്ങയെ ഉപചരിയ്ക്കുന്നു.

ശകുനി:— ഉണ്ണി, ദുഷ്ടാധന, ഇതാ, ജരാസന്ധപുത്രനായ സഹദേവൻ അങ്ങയെ വന്ദിയ്ക്കുന്നു.

ദുഷ്ടാധനൻ:— വര, വര, ഉണ്ണി, അപ്പനെപ്പോലെ പരാക്രമിയായി ഭവച്ചാലും;

എല്ലാവരും:— ഇതാ, എല്ലാ രാജാക്കന്മാരും അങ്ങയെ ഉപചരിയ്ക്കുന്നു.

ദുഷ്ടാധനൻ:— ഞാൻ അനുഗ്രഹിയ്ക്കപ്പെട്ട എൻ്റെ എല്ലാ രാജാക്കന്മാരും വന്ന കൂട്ടത്തിൽ വിരോധൻ വരാഞ്ഞതെന്താണ്?

ശകുനി:— അദ്ദേഹത്തിനും ഞാൻ ആളെ അയച്ചിരുന്നു. വഴിയ്ക്കു താമസിച്ചുപോയതാണെന്നു തോന്നുന്നു.

ദുഷ്ടാധനൻ:— അല്ലയോ ആചാര്യ, ധർമ്മത്തിലും
ധനസ്സിലും ആചാര്യ, ഭക്ഷണ സ്വീകരിക്കുക.

ദ്രോണൻ:— ഭക്ഷണയോ! വരട്ടെ, വരട്ടെ! ഞാൻ
ഭവാനോട് അപേക്ഷിച്ചുകൊള്ളാം.

ദുഷ്ടാധനൻ:— ആചാര്യനും അപേക്ഷിക്കുകയോ?

ഭീഷ്മൻ:— എന്താണ് പ്രയാജനം?

സേവിച്ചു ബാല്യദശയിങ്കൽ മുറയ്ക്കു സോമം;
വാഴ്വുകുടത്തണലിലു;—ണ്ടുതലോം യശസ്സും;
ഇല്ലായ്മ രാജഗുരുവാകിയ വിപ്രനേതി-
ലാ, വസ്തുവെന്തു? ഫലമെന്തു? മഹത്വമെന്തോ?

(൩൦)

ദുഷ്ടാധനൻ:— ഭവൻ കല്പിച്ചാലും! എന്താണിഷ്ടം?

ദ്രോണൻ:— ഉണ്ണി, ദുഷ്ടാധന, ഞാൻ പറയാം.

ദുഷ്ടാധനൻ:— എന്താണ് ഇനിയും അങ്ങു ആലോ-
ചിക്കുന്നത്?

ഭവാനാൽത്താൻ സംശിക്കിതന്നയിരിനെ.

കാർ പ്രിയനമാ.

ണിവൻ, ശുരന്മാരിൽ സ്ഥിതിയുടയവൻ,
സാഹസകരൻ;

൩൦. സോമം=സോമം എന്ന യജ്ഞലതയുടെ നീർ. ഇ-
ല്ലായ്മ=ഭാരിദ്ര്യം. രാജഗുരുവായ ദ്രോണൻ്റെ ഇതരന്മാരിൽനി-
ന്നു ലഭിക്കേണ്ടതായിട്ടൊന്നുമില്ലെന്നു സാരം.

൩൧. സംശിക്കിതൻ=പറപ്പിക്കപ്പെട്ടവൻ. സാഹസ-
കരൻ=സാഹസം (വിക്രമം) ചെയ്യുന്നവൻ.

ശരിയ്ക്കൊന്നൊന്നിയ്യോ? പറയുക, വനെ

നേകൾ? - മെനി.

ജ്ഞാതീയനായുള്ളിൽ ഗൃഹിത, വാടെ-

ജ്ഞാ സകലവും!

(ന-൧)

ദ്രോണൻ:— ഉണ്ണി, ഞാൻ പറയാം; എന്നിട്ടു ക
ണ്ണീർകൊണ്ടു തൊണ്ടയിടുന്നു.

എല്ലാവരും:— ആചാര്യനും കണ്ണീർ വാർഷകയോ?

ഭീഷ്മൻ:— പെട്ടെന്ന്, ദുഷ്ടാധന, വെറുതെയാണു്
അങ്ങയുടെ ശ്രമം!

ദുഷ്ടാധനൻ:— ആരവടെ?

ഭടൻ:— പ്രവേശിച്ചു മഹാരാജാവു ജയിച്ചാലും!

ദുഷ്ടാധനൻ:— കുറെ വെള്ളം.

ഭടൻ:— മഹാരാജാവിന്റെ കല്പനപോലെ പ്രപോ
യി പ്രവേശിച്ചാട്ടു മഹാരാജാവു ജയിച്ചാലും!
ഇതാ, തണ്ണീർ.

ദുഷ്ടാധനൻ:— കൊണ്ടുവര. (ജലപാത്രം വാങ്ങി
യിട്ടു) ആചാര്യ, മുഖം കഴുകുക.

ദ്രോണൻ:— വരട്ടെ, എന്റെ കാൽക്കൽ ചെയ്തൽ
ന്നെ മുഖോദകമായിത്തീരട്ടെ!

ദുഷ്ടാധനൻ:— ഹാ, കഷ്ടം!

മമ മുൻകളവോത്തിടുന്നുവെങ്കിൽ,
ത്തരികിലെന്നുമുറച്ചിടുന്നുവെങ്കിൽ,

ശരജാലകരോരമായ കൈത-

ന്നരുളൂ; വെള്ളമിതാപ്രതിഗ്രഹാത്ഥം! (൩൨)

ദ്രോണർ:- കൊള്ളാം, എനിക്കു വിശ്വാസമായി. ഉ
ണ്ണി കേൾക്കൂ.

ആലംബമില്ലാത്തവർതന്നുതേ-

മറിഞ്ഞതല്ലാണ്ടുകൾ പന്തിരണ്ടാൽ;

ആപ്പാഡ്യാപമാക്കിമ പഞ്ച നൽകു-

കണ്ടുനി;-തേ ദക്ഷിണ, ഭിക്ഷയും മേ. (൩൩)

ശകുനി:- (ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി) ഹേ, അരുത്.

ഗുരുവാണെന്നവിശ്വാസം-

ലുറച്ചോതിയ ശിഷ്യനിൽ,

യജ്ഞമാം വഴി വെച്ചിട്ടീ-

ദ്ധർമ്മപഞ്ചനയുക്തമാ?

(൩൪)

ദ്രോണർ:- എന്ത്, ധർമ്മപഞ്ചനയാ? അല്പം
ഗാന്ധാരരാജ്യം നേടി ഗവ്വിക്കുന്ന ശകുനി,
അങ്ങ് അങ്ങയുടെ ദുഷ്ടതകൊണ്ട് എല്ലാഘോ
കവും ദുഷ്ടമാണെന്നു വിചാരിക്കുന്നു. ധാ
കുഷ്ടം!

ഭ്രാതാക്കൾക്കു കൊടുക്കുക

൩൨. ശരജാലകരോരം=അസംഖ്യം ശരങ്ങൾ ഉപയോ
ഗിച്ചതിനാൽ തന്മയ പിടിച്ചത്. പ്രതിഗ്രഹാർത്ഥം=ഭാനത്തി
നായി.

ഫുവ

ഒന്നാമകം

പൈതൃകനാടെന്നതാണു വഞ്ചനാപാൽ!

യാചിച്ചിട്ടേകുകയോ

നല്ലത, പർ വംശന കൈക്കലാക്കുകയോ? (൩൫)

എല്ലാവരും:— എന്തു, ബലാൽക്കാരേണയോ?

ഭീഷ്മർ:— പൌത്ര, ദുഷ്ടാധന, ഇപ്പോൾ, അവളു

മസ്സാനം മാത്രമാണുള്ളത്. മന്ത്രദാപത്തിൽ

പറയുന്ന ശത്രുവായ ശക്തിയുടെ വാക്കു കേൾ

ക്കേണ്ടതില്ല. നോക്കൂ, പൌത്ര,

വൃഥാതന! രൂപിയിൽ.

ഭൂപരോജസൽപ്പത്രിയെ.

തു, രത്നവിപിനത്തിലെ.

പൊടിയുമോര ചുരന്നതും;

നിനക്കുവരിലപ്രിയം,

തപയി വെറുപ്പവർഷം ചിരാൽ

ജനിച്ചതു;—മിതൊക്കവേ

ശക്തിതൻകൊട്ടം ദുർമ്മദം! (൩൬)

ദുഷ്ടാധനൻ:— ആകട്ടെ; ആചായ്, ഞാനെന്നു

ചോദിക്കുന്നു.

ദ്രോണൻ:— ഉണ്ണി, ചോദിച്ചുകൊൾക.

ദുഷ്ടാധനൻ:—

പണ്ടുവരാനിച്ഛിപ്പേ

രാജ്യം വെപ്പിച്ച സഭയിൽ വെച്ചുവരെ;

---

൩൫. പൈതൃകം=അച്ഛൻറേത്.

൩൬. തപയ=നിറുത്തു. ചിരാൽ=വളരെക്കാലമായി.

അന്നാളരിശമടക്കിയ.

തെത്ത, ബലാൽക്കാരകുശലരാകുമവർ? നെ

ദ്രോണർ:-- മൃതുകുലിയിൽ ധർമ്മപ്രജത്താൽ വഞ്ചി
ജ്ഞപ്പെട്ട യുധിഷ്ഠിരനോടാണ് ഇതു ചോദിക്കേ
ണ്ടത്.

അതുപൊഴുതവനല്ലയോ സഭത്തു-

ണമുവുകൾ നോക്കിന മീമറെത്തട്ടത്തു?

ഒരുവിധമതിലൊന്നൽ വാട്ടവെങ്കിൽ.

ശ്ലക്കുനി പഴയ്ക്കുകയില്ല നമ്മെചിപ്പേൾ! (നവ

ഭീഷ്മർ:-- ഒന്നു തുടങ്ങി, മറൊന്നായിത്തീർന്നു; ആ
ചായ്വ്, ഇതിൽ കാൽമാണ് പ്രധാനം കലഹ
മല്ല.

ദ്രോണർ:-- ഇർക്കാൻ കഴിയില്ല. കലഹം തന്നെ
യാവട്ടെ!

ഭീഷ്മർ:-- ആചായ്വ് പ്രസാദിച്ചാലും! നോക്കൂ,
പെരുത,

ന. ൧. ബലാൽക്കാരകുശലർ=ബലം പ്രയോഗിപ്പാൻ ത്രാ
ണിയുള്ളവർ.

ന. ൨. സഭത്തുണമുവുകൾ നോക്കിന=സഭയിലെ തുണ
കളുടെ വലുപ്പം കണക്കാക്കേണ്ട കണക്കാക്കുന്ന. (ഇതു തു
ണോ, ഇതു തുണോ ഇവരെ തല്ലിക്കൊല്ലാൻ പഠിച്ചെടുക്കേ
ണ്ട' എന്ന് ആലോചിക്കുന്ന എന്നു ഭാവം). ഒന്നുകൽ=ഒരു തു
ണിന്നു നേരേ.

പാവങ്ങൾ, ദുർബലർ, നിരാശ്രയർ, തേടിടുന്നു
 നിന്നാടിണക്കുമവർ, മേനി വടിപ്പതില്ല;
 നീമീത; നിങ്കലവർ വസ്വലർ; നീ ഗൃഹത്തിൽ
 കൈക്കൊൾകുയാ? മൃഗവുമൊത്തവർ വാഴ്ക
 (താനോ? (൩൯)

ശകുനി:— വാഴട്ടെ, വാഴട്ടെ!

കണ്ണൻ:— ആ ചായ്വു, ദേവ്യപ്പെടരുത്. ദുഷ്ടോധ
 നന കട്ടെ,

ഏ നം ചേൻ ധിതത്തെയും പരഷമായ്-

ചൊന്നാൽചൊടിക്കും; മഹൽ-

സ്ഥാനം പൂണ്ട ജനങ്ങൾതൻ മികവുപ-

ശ്ലാഘിപ്പതിച്ചുപ്പോ;

നാനം പോരമിതൊക്കെ; നേട്ടക ഭവൻ

ശിഷ്യന്റെ കാൽം ശർ-

ക്കു;—നയ്ക്കൊപ്പമനത്ത് പർഷിയെ മയ-

ത്താൽതാൻ വശത്താക്കണം. (൪൦)

ദ്രോണൻ:— ഉണ്ണി, കണ്ണൻ, തേജസ്സേറിയതാണ് ബ്രാ
 ഹ്മണ്യം. ഭവാനു വേണ്ട സമയത്ത് എന്നെ
 ഓർമ്മപ്പെടുത്തി. ഇതാ, ഞാൻ അങ്ങയുടെ
 അഭിപ്രായത്തെ അനുവർത്തിക്കാം. ഉണ്ണി,

൩൯. മീതെ=പാലനാധികാരി. മൃഗം=മാനകൾ [ജാ
 ത്യകവചനം].

൪൦. മഹൽസ്ഥാനം പൂണ്ട=മഹാനാരായ. അനർത്ഥവ
 െഷിയെ=ഇടഞ്ഞാൽ അനേകം ആപത്തുകളുണ്ടാക്കുന്നവനെ.

ദിശ്യാധന, ഞാൻ അങ്ങയുടെ നേതാവല്ല
യോ?

ഭീഷ്മർ:— [അത്ഥഗതം] ഇദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ നേർവ
ഴിജ്ഞായി. സമമാണല്ലോ, ദിവിനീതയാക്സ്
ഔഷധം.

ദിശ്യാധനൻ:— എനിജ്ജ മാത്രമല്ല, എന്റെ വംശ
ത്തിന്നും സ്വാമിയാണ് ഇവിടുന്ന്.

ദ്രോണർ:— ഇതു ഭംഗം യുക്തം തന്നെ. അതിനാൽ,
ഉണ്ണി,
വഞ്ചിച്ചുനിന്നയിവനെങ്കിൽ നിനക്കു തെറ്റാ-
ല്ല;ല്ലിൽപ്പെടുത്തുകില,തും തവ ലാഭമത്രേ;
സദപംശ്ചർത്തങ്ങളെ പരസ്പരമത്സരങ്ങൾ
ധർമ്മാധികാരവചനത്തിൽ നികക്കുമല്ലോ.

(രംഗം)

ദിശ്യാധനൻ:— എന്നാൽ ഞാൻ ആലോചി-
ജ്ഞാട്ട.

ദ്രോണർ:— ഉണ്ണി, ആരോടുകൂടിയാണ് ആലോചി-
ജ്ഞനത്.

ഭീഷ്മരോടോ? കണ്ണനോടോ?

കൃപരോടോ, വത്സ, സിന്ധുരാജനോടോ?

രംഗം. സദപംശ്ചർത്തങ്ങളെ=കലീനനാരുടെ. ധർമ്മാധി-
കാരവചനം=ധർമ്മോപദേശങ്ങളുടെ അനുശാസനം.

രംഗം. സിന്ധുരാജൻ=ജയദ്രഥൻ. ദ്രൗണി=അശ്വത്ഥ-
മൗവ്.

ദ്രൗണിയോടോ, വിദൂരരോടോ?

പരകാരോടുകൂടുന്നമ്മാരോടോ? (൪൨)

ദുഷ്ടോധനൻ:— അല്ലല്ല, അമ്മാനോട്.

ദ്രോണൻ:— ശങ്കുനിയാടോ? [അമ്മഗതം] കായ്ക്ക
മൊക്കെത്തകരാറിലായി!

ദുഷ്ടോധനൻ:— അമ്മാമ, ഇവിടുത്തോളം സ
വേ, കണ്ണ, ഇവിടുത്തോളം.

ദ്രോണൻ:— [അമ്മഗതം] ആട്ടെ, ഇങ്ങിനെ ചെ
യ്യാം. [പ്രകാശം] ഉണ്ണി, ഗാന്ധാരരാജ, ഇ
വിടുത്തോളം.

ശങ്കുനി:— ഞാൻ ഇതാ.

ദ്രോണൻ:— ഉണ്ണി,

ഇങ്ങുകൂടും വയസ്സായാൽ,

ക്ഷന്തവും വിപ്രചാപലം;

ഏ പം കയത്തോതിയതി

ന്നാശ്ശേഷം താൻ പ്രതിക്രിയ! (൪൩)

ഭീഷ്മൻ:— [അമ്മഗതം]

ഗുരുനാഥനിതാ ശിഷ്യ.

സ്നേഹത്താൽശ്ശങ്കുനിയോടീരക്കുന്നു;

ഇങ്ങിനെ സാന്തപം ചൊൽകിലു.

മിശ്രാർ ചെടിയുന്നതില്ല കിടിലതയെ. (൪൪)

---

൪൩. അശ്ശേഷം=അലിംഗനം

൪൪. സാന്തപം=അനുനയം.

ശങ്കിനി:— [അമ്മഗതം] അന്വേദം, സൂത്രക്കാരനായ
ആചാര്യൻ തൻകാര്യത്തിനായി എന്റെ
അടുക്കൽ സേവ കൂട്ടുകയാണ്.

[എല്ലാവരും ചുറ്റിനിൽക്കി ഇരിക്കുന്നു.]

ദുഷ്ടാധനൻ:— അമ്മാമ, പാണ്ഡവന്മാരുടെ പാ
തിരാജ്യത്തെപ്പറ്റി എന്താണ് തീച്ച?

ശങ്കിനി:— കൊടുത്തുകൂടാ എന്നാണ് എന്റെ
തീച്ച.

ദുഷ്ടാധനൻ:— കൊടുക്കാമെന്നു പറയണം അമ്മാ
മൻ.

ശങ്കിനി:— രാജ്യം കൊടുത്തേ കഴിയൂ എങ്കിൽ, എ
ന്തിനാണ് ഞങ്ങളോട് ആലോചിക്കുന്നത്?
ഒക്കെ കൊടുത്തേക്കൂ!

ദുഷ്ടാധനൻ:— സഖേ, കണ്ണ, അങ്ങനതു പറ
യുന്നു?

കണ്ണൻ:— ഞാനിപ്പോൾ എന്തു പറയാനാണ്?
രാമൻ ശരിക്കുനഭയിൽ ഭരിച്ചുപോന്ന
സൗഭദ്രാത്രലക്ഷ്മിയെ മരത്തുരചെയ്യിക്കാ ഞാൻ;
അങ്ങേ, ധിതാധിതവിചാരണയിൽ പ്രമാണം;
സംഗ്രാമവേളകളിലുററു തുണയ്ക്കു ഞങ്ങൾ! (രംഭം)

ദുഷ്ടാധനൻ:— മാതൃല, ബലവാന്മാരായ ശത്രു
ക്കളുള്ളതും ഇരുന്നുപൊറുപ്പാൻ കൊള്ളാത്ത

രംഭം. സൗഭദ്രാത്രലക്ഷ്മി=സഹോദരസ്നേഹസമ്പത്ത്.
സംഗ്രാമവേളകൾ=യുദ്ധാവസരങ്ങൾ.

തുമായ ഒരു കുപ്രദേശം ആലോചിക്കൂ; അവിടെ പാതു്കൊള്ളട്ടെ പാണ്ഡവന്മാർ.

ശകുനി:— അയ്യോ, കഷ്ടം!

ഇല്ലെന്നു പറയാ;—മേവൻ
പാത്ഥനെക്കാൾ ബലോത്തരൻ?
പുണ്യൻ വാഴുകിൽ, സ്സത്യ-
മുഖവാമുവർമ്മണിലും.

(രൗ)

ദുര്യോധനൻ:— എന്നാലിപ്പോൾ,
ഗുരുവിനുടെ കരത്തിൽ.

അയ്യോമേകിലയോ, ഞാ-

നി; ഹ മഹിയലിതല്ലേ?

മുഖ്യമായ വൃദ്ധൻ ചൊൽവു;
പരമിതു ചതിയോ, ദു-
ന്നീതിയോ, എത്രമാട്ടേ:

നൃപ, ജല മതു പാഴാ-

ക്കയ്യരിന്നോർന്നിട്ടെന്നേൻ.

(രഃ)

ശകുനി:— അങ്ങയുടെ വാക്ക് അസത്യമാകാഞ്ഞാൽ
പോരെ?

ദുര്യോധനൻ:— മതി.

ശകുനി:— എന്നാൽ, ഇങ്ങൊട്ടു വരൂ. [അടുത്തുചെ-
ന്നിട്ട്] അല്ലേ, ആചാര്യ, ഇതാ, അത്ര ഭ-
വാൻ കുരുരാജാവ് അങ്ങയോടറിയിക്കുന്നു.

ദ്രോണർ:— വത്സ, ഗന്ധാരരാജ, പറയൂ.

ശകുനി:— * പഞ്ചരാത്രംകൊണ്ടു പാണ്ഡവന്മാരുടെ വർത്തമാനം വരുത്താമെങ്കിൽ, പക്ഷതി രാജ്യം കൊടുക്കാമത്രേ. ഇവിടുന്ന് വരുത്തിക്കാൾക.

ദ്രോണർ:— ഹാ, വേണ്ട?

കള്ളപ്പണിയ്ക്കുന്നിന്റ നിങ്ങൾ പന്തിരണ്ടാണ്ടാലെ കാണാത്തവരായ കൂട്ടരെ എത്തിയ്ക്കണം പോലീരരഞ്ചുകൊണ്ടു ഞാൻ: ഭേദം തരില്ലെന്നു ഇന്നുചൊൽക രാജൻ!!

(ശ്വ)

ഭീഷ്മർ:— പൌത്ര, ദുഷ്ടാധന, വ്യാജമില്ലാത്തതാണ് ധർമ്മം. നമുക്കു ഇക്കൂട്ടത്തിൽ പ്രീതിയാണുള്ളതും. നോക്കൂ, പൌത്ര, അപ്പാണ്ഡവകേൾക്കുകൊ, രാണ്ടിടയ്ക്കോ നൂറാണ്ടിടയ്ക്കോ ശരിയായ ഭാഗം; അങ്ങേറതൊപ്പിയ്ക്കുക വീര: സത്യപ്രതിജ്ഞരല്ലോ കുരുവംശവരനും. (ശ്വ)

ദുഷ്ടാധനൻ:— ഇങ്ങിനെതന്നെയാണ് എന്റെ നിശ്ചയം.

ദ്രോണർ:— [അത്ഥഗതം]

പോയ സീതയെ, യാരാഴി
പിന്നിട്ടിട്ടറിയിച്ചിതോ;

---

* പഞ്ചരാത്രംകൊണ്ടു=അഞ്ചുരാത്രി കഴിച്ചും മുമ്പിൽ.

രണ്ടു

ഒന്നുമകം

ഇപ്പൊഴാ ഹനമാനാകാൻ

കൊതി മേ കാൽതുണിയാൽ!

(രാ)

എവിടെനിന്നാണ് പാണ്ഡവന്മാരുടെ വർത്തമാനം
വരുത്തേണ്ടത്?

ഭടൻ:— [പ്രവേശിച്ചു] മഹാരാജാവു ജയിച്ചാലും!
വിരാടനഗരത്തിൽനിന്നു ദൂതൻ വന്നിരിക്കു
ന്നു.

എല്ലാവരും:— വേഗം കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരു.

ഭടൻ:— കല്പനപോലെ. [പോയി]

ദൂതൻ:— [പ്രവേശിച്ചു] മഹാരാജാവു ജയിച്ചാലും!

എല്ലാവരും:— വിരാടരാജാവു വന്നിട്ടുണ്ടോ?

ദൂതൻ:— വ്യസനംനിമിത്തമാണ് എഴുന്നള്ളാത്ത
ത്.

എല്ലാവരും:— എന്താണ് അദ്ദേഹത്തിന്നു വ്യസ
നം?

ദൂതൻ:— മഹാരാജാവു കേട്ടാലും: അവിടുത്തെ അ
ടുത്ത ചാച്ഛാരായ കീചകന്മാരെ നൂറു പേ
രേയും

ആരോ കൊന്നിടീനാൻ രാവി.

ലൊളിവായ് കൈകൾ കൊണ്ടു താൻ;

ര. ര. കാൽതുണി=കാൽസിദ്ധിക്കുള്ള അതിയായ
ആഗ്രഹം.

അനായുധക്കൊലയിൽ

ന്നറിയാം മെയ്കൾ നോക്കിയാൽ! (൫൧)

ഭീഷ്മർ:— എന്ത്, ആയുധം കൂടാതെയോ? (സ്വകാര്യം) അല്ലേ ആചാര്യ, പഞ്ചരാത്രം സ്ഥിരീകരിക്കാം.

ദ്രോണർ:— [സ്വകാര്യം] എന്തുകൊണ്ട്?

ഭീഷ്മർ:— [സ്വകാര്യം]

തീർച്ചപ്പെടുത്താമിതു കൈമിടുക

തികഞ്ഞ ഭീമന്റെ വാനോദഭരം!

ഈ നൂറു സോദയ്ക്കുരിലുള്ള രോഷം

മാ നൂറുപേരിൽസ്സഫലീഭവിച്ചു! (൫൨)

ദ്രോണർ:— [സ്വകാര്യം] ഭവാനെങ്ങിനെ അറിയുന്നു?

ഭീഷ്മർ:— [സ്വകാര്യം]

വിദ്വേഗം, കരയിൽ വാലാട്ടി

കൂത്താടും കൊച്ചുകാളകൾ

കൊമ്പാൽ കുത്തിയതിൻ പാട്ടു

വൻകാളയറിയില്ലയോ? (൫൩)

ദ്രോണർ:— [സ്വകാര്യം] വൻകാള എന്നോ? ഹാ, കാര്യം സാധിച്ചു. (പ്രകാശം) ഉണ്ണ, ദുഷ്ടാധന, പഞ്ചരാത്രമാവട്ടെ.

൫൧. അനായുധക്കൊല=ആയുധം കൂടാത്ത വധം.

൫൨. സോദയ്ക്കർ=സഹോദരർ.

ദുഷ്ടാധനൻ:— അതേ, പഞ്ചരാത്രമാവട്ടെ.

ദ്രോണൻ:— ഹേ, ഹേ, യാഗത്തിന്നായി വന്ന രാജാക്കന്മാരേ, നിങ്ങൾ കേൾക്കുകവിൻ. കേൾക്കുകവിൻ! ഇതാ, അത്രഭവാൻ കുരുരാജാവു ദുഷ്ടാധനൻ പോരാ, പോരാ, അമ്മാമനോടു യോജിച്ചു— പാണ്ഡവന്മാരുടെ വർത്തമാനം എത്തിച്ചാൽ, പകുതി രാജ്യം കൊടുക്കാമത്രേ. അല്ലേ ഉണ്ണി?

ദുഷ്ടാധനൻ:— അതെ.

ദ്രോണൻ:— ഇതു രണ്ടുതന്നെ വട്ടം ഉറപ്പിച്ചുപറയുക.

ശകുനൻ:— ചേണ്ടപ്പോൾ അറിഞ്ഞു കൊള്ളാം.

ദ്രോണൻ:— അല്ലേ ഗാംഗേയ?

ഭീഷ്മൻ:— [അമ്മഗതം]

ആചാര്യൻ പരിതോഷം

വൈകുണ്ഠത്തുള്ളി വെളിയിലെത്തുന്നു;

ദുഷ്ടാധനനിൽച്ചതിയാ-

ലഭ്യമാണെന്നു ചതി പററാം! (ര)

[പ്രകാശം] പൌത്ര, ദുഷ്ടാധന, എന്നിങ്ങു വി

രാമന്റെപേരിൽ ശുദ്ധാചാര്യമുണ്ട്. ഇ

പ്പോൾ അങ്ങയുടെ യാഗത്തിന്നു വന്നില്ലെ

ര. ദുഷ്ടാധനനിൽച്ചതിയാൽ=ദുഷ്ടാധനനിൽ ചതി പ്രയോഗിപ്പുകയാൽ.

നുമായി. അതിനാൽ, അയാളുടെ പത്നിക്കുള്ള പിടിച്ചടക്കണം.

ദ്രോണർ:— [സ്വകാശം] ഗാംഗേയ, എന്റെ പ്രിയ ശിഷ്യനാണല്ലോ വിരാടരാജാവ്. എന്തിനാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പൈക്കുള്ള പിടിച്ചടക്കുന്നത്?

ഭീഷ്മർ:— [സ്വകാശം] ശുഭബ്രാഹ്മണ, അരികേ രഥശബ്ദമോണത്താലരശംകെള്ള പതാണ പാണ്ഡവന്മാർ: അവർ നന്ദിയെഴുന്ന കൂട്ടരല്ലേ?; തവ കുൽപ്പന്തി ഗോഗ്രഹാതിലത്രേ. (൫൫)

ഭടൻ:— [പ്രവേശിച്ച്] മഹാരാജാവു ജയിച്ചാലും! പട്ടണപ്രവേശത്തിന്നു തേരുകൾ തെയ്യാറായിരിക്കുന്നു.

ദുഷ്ടാധനൻ:—
ചെയ്താമിത്തേർകളാൽത്തന്നെ
തൽഗോഗ്രഹണമഞ്ജസാ;
വീണ്ടുമെൻ കുയിലത്തട്ടേ
യജ്ഞത്താൽ സ്വസ്ഥയാം ഗദ! (൫൬)

ദ്രോണർ:— എന്നാൽ കൊണ്ടുവരട്ടെ ഭൂതൂർ മമതേർ;

ശകുനി:— എത്തിയ്ക്കുകെന്നാനയെ;-

കണ്ണൻ:— പ്ലാരം പോരിൻ പോരുമശപവരരാൽ-
ത്തേർ പൂട്ടിനിത്തിടുവിൻ!

---

൫൫. ഗോഗ്രഹം=ഗോഗ്രഹണം. [പത്നിക്കുള്ള പിടിച്ചടക്കൽ]

ഭീഷ്മർ:— ബലപ്ലാടിവനാ വിരാടപുരിയിൽ-

ചെല്ലാൻ; തത്ര വില്ലാൻ;

എല്ലാവരും:— ചാപം വിട്ടാഥതാൻ വസിഷ്ഠകുഭവാ-
നീ; ഞങ്ങളാജ്ഞാകരർ. (ഭൃ)

ദ്രോണർ:— ഉണ്ണി, ദുഷ്ടോധന, ഞങ്ങൾക്കു യുദ്ധ-
ത്തിൽ അങ്ങയുടെ പരാക്രമം കണ്ടാൽക്കൊ-
ള്ളാമെന്നുണ്ട്.

ദുഷ്ടോധനൻ:— ഇവിടുത്തെ ഇഷ്ടംപോലെ.

ദ്രോണർ:— ഉണ്ണി, ഗാന്ധാരരാജ, ഈ ഗോഗ്രഹ-
ണത്തിൽ ഒന്നാമത്തെതേരേൾ അങ്ങയുടെയാ-
ണു്.

ശകുനി:— അങ്ങനെതന്നെ; ഉത്തമപക്ഷം.

[എല്ലാവരും പോയി]

ഒ ന്നാ മ ക്ക ങ്ക ഴി ണ്തു .

രണ്ടാമങ്കം.

(അനന്തരം ഒരു വൃദ്ധഗോപൻ പ്രവേശിക്കുന്നു)

വൃദ്ധഗോപൻ:— എന്റെ പൈക്കൾക്കു നല്ല കിടാങ്ങളുണ്ടാകട്ടെ! ഇടയപ്പെണ്ണുങ്ങൾ സുമംഗലികളായിത്തീരട്ടെ! ഞങ്ങളുടെ തമ്പുരാൻ വിരാടൻ ഏകപുത്രാധിപതിയായിവരാട്ടെ! വിരാടമഹാരാജാവിന്ന്, ആട്ടന്റിനുള്ളിൽ പതിവുള്ള പത്മദാനത്തിന് ഈ പട്ടണവീഥിയിൽ ചെല്ലാൻ പൈക്കളെ തെയ്യാറാക്കി. പെൺകിടാങ്ങളും ആൺകിടാങ്ങളുമാക്കെ മോടിയിൽ വേഷവും ധരിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ഞാൻ ചെന്ന് ഇവർക്കു മുമ്പായി നില്ക്കും. എന്താണ്, ഈ കാക്ക ഉണങ്ങിയ മരത്തിന്മേലിരുന്ന്, ഉണക്കക്കൊമ്പിന്മേൽ കൊക്കുരസി, സൂര്യനു നേരേ നോക്കി വികൃതസ്വരത്തിൽ കരക്കുന്നത്? ശാന്തി ഭവിക്കട്ടെ! ഞങ്ങൾക്കും പൈക്കൾക്കും ശാന്തി ഭവിക്കട്ടെ! ഇവരിൽ മുമ്പനായി നിന്നു, പെൺകിടാങ്ങളോടും ആൺകിടാങ്ങളോടും വിളിച്ചുപറയും. ഗോമിത്രക, ഗോമിത്രക,

ഗോമിത്രകൻ:— [പ്രവേശിച്ചു] അമ്മാവ, ഞാൻ വന്നിരിക്കുന്നു.

വൃദ്ധഗോപൻ:— ശാന്തി ഭവിക്കട്ടെ! നമുക്കും പൈക്കൾക്കും ശാന്തി ഭവിക്കട്ടെ! എടോ, ഗോമിത്രക, വിരാടമഹാരാജാവിന്ന് ആട്ടത്തിനുള്ളിൽ പതിവുള്ള പശുദാനത്തിന്ന് ഈ പട്ടണവീഥിയിൽ ചെല്ലാൻ പൈക്കളെ തെയ്യാറാക്കി; പെൺകിടാങ്ങളും ആൺകിടാങ്ങളുമൊക്കെ മോടിയിൽ വേഷവും ധരിച്ചുകഴിഞ്ഞു. എടോ ഗോമിത്രക, പെൺകിടാങ്ങളേയും ആൺകിടാങ്ങളേയും വിളിക്കുക.

ഗോമിത്രകൻ:— അമ്മാവന്റെ കല്പന പോലെ. ഗോരക്ഷണികേ, ഛത്രപിണ്ഡ, സ്വാമിനി, വൃഷഭഭത്ത, കുഭഭത്ത, മഹീഷഭത്ത, വരുവിൻ, വേഗം വരുവിൻ.

[എല്ലാവരും പ്രവേശിക്കുന്നു.]

എല്ലാവരും:— അമ്മാവ, വന്ദനം!

വൃദ്ധഗോപൻ:— ശാന്തി ഭവിക്കട്ടെ, നമുക്കും പൈക്കൾക്കും ഇടയപ്പെൺകിടാങ്ങൾക്കും ആൺകിടാങ്ങൾക്കും ശാന്തി ഭവിക്കട്ടെ! വിരാടമഹാരാജാവിന്നു ആട്ടത്തിനുള്ളിൽ പതിവുള്ള പശുദാനത്തിന്ന് ഈ പട്ടണവീഥിയിൽ ചെല്ലാൻ പൈക്കളെ ഒരുക്കിയിരിക്കുന്നു. കുറെനേരം നമുക്കു പാടുകയും ആടുകയും ചെയ്യാം.

എല്ലാവരും:— അമ്മാവന്റെ കല്പന പോലെ. [എല്ലാവരും ആടുന്നു]

വൃദ്ധഗോപൻ:— ഭേയ്, ഭേയ്! അസ്സലാട്ടും, അസ്സൽ പാട്ട്. ഞാനും ആടാം.

എല്ലാവരും:— അയ്യോ, അയ്യോ! അമ്മാവ, അതികേമമായി പൊടി പൊങ്ങുന്നു.

വൃദ്ധഗോപൻ:— പൊടി മാത്രമല്ല, ശംഖിനേരയും പെരുമ്പറയുടേയും ശബ്ദവും പൊങ്ങുന്നുണ്ട്.

എല്ലാവരും:— അയ്യോ! അമ്മാവ, പകൽമുറയ്ക്കുന്നില്ലാത്ത പോലെ വിളർത്ത പൊടികൊണ്ടു മൂടിയ സൂര്യൻ ഉണ്ടോ ഇല്ലയോ എന്നായല്ലോ!

ഗോമിത്രകൻ:— അയ്യോ! അമ്മാവ, ഇതാ, കുറെ കള്ളന്മാർ തയിർക്കട്ട പോലെ വെളുത്ത കുടകളുമായി, കുരിശുവെട്ടിയ കേറി, തെറ്റത്തുകൾ കള നേരെ പാഞ്ഞുവരുന്നു.

വൃദ്ധഗോപൻ:— അയ്യോ! അമ്പകളും വന്നു വീഴുന്നു. ആണകളെ, പെൺകുഞ്ഞുങ്ങളെ, വേഗം കുടിലിൽ കടന്നോളിൻ.

എല്ലാവരും:— അമ്മാവന്റെ കല്പന പോലെ. [പോയി.]

വൃദ്ധഗോപൻ:— ഹാ! ഹാ! നില്പിൻ, നില്പിൻ!

അടിപ്പിൻ, അടിപ്പിൻ! പിടിപ്പിൻ, പിടിപ്പിൻ! നമുക്ക് ഈ വിവരം വിരാടമഹാരാജാവിനെ ഉണർത്തിക്കാം. (പോയി)

പ്രവേശകം കഴിഞ്ഞു.

[അനന്തരം ഒരു ഭടൻ പ്രവേശിക്കുന്നു]

ഭടൻ:— ഹേ, ഹേ, വിരാടമഹാരാജാവിനെ ഉണർത്തിപ്പിൻ, ഉണർത്തിപ്പിൻ!— ഇതാ, ധന്തരാഷ്ട്രന്മാർ കള്ളന്മാരെപ്പോലെ ഒളിച്ചുവന്നു വൈക്കളെ കുട്ടുകൊണ്ടുപോകുന്നു. അവിടെ യാകട്ടെ,

കിടാങ്ങൾ പാഞ്ഞും, പശുപംക്തി നാഴ്കിയും,
വൃഷങ്ങൾ പേടിച്ചു പകച്ചുനോക്കിയും;
മുഴക്കമാത്തുപരമൊത്തു മുറുമ്മേ
കുഴക്കമാന്നാകലമായി ഗോകുലം. (ഘ)

എന്ന്.

[അണിയറയിൽ]

ധാന്തരാഷ്ട്രന്മാരോ?

ഭടൻ:— ആയ്, അതെ.

മ. പംക്തി=കൂട്ടം. വൃഷങ്ങൾ=കാളികൾ.

കുഞ്ചുക്കി:— [പ്രവേശിച്ചു] ഇതു, സഹോദരന്മാരെക്കൂടി
 ടിറ്റോഫിസ്കുന്നവർക്കു യോജിച്ചതു തന്നെ.

ചാപം കുലച്ചു, രിയ കയ്യറയും മുറുക്കി,
 മെയ്ച്ചട്ടയിട്ടു, ശരിയാക്കിയ തേരിലുലി,
 വീർച്ചക്കുറമ്പൊട്ടു കൃതാസൂരക്കൊരുങ്ങി
 രാജാവൊട്ടുള്ളപക പൈക്കളിൽ വീട്ടിപ്പറന്നു.

(൨)

ജയസേന, തിരുനാൾച്ചടങ്ങുകളിൽ എഴുപ്തി
 രിസ്കുന്ന മഹാരാജാവിന്നു, അനവസരത്താൽ
 ഉണർത്തിച്ചാൽ തിരുവുള്ളക്കേടുണ്ടാവും. അ
 തിന്നാൽ, പുണ്യാഹം കഴിഞ്ഞിട്ട് ഉണർത്തിച്ചു
 കൊള്ളാം.

ഭടൻ:— ആയു, ഇത് അടിയന്തരക്കാര്യമാണ്. വേ
 ഗം ഉണർത്തിയുണ്ണം. [പോയി]

കുഞ്ചുക്കി:— എന്നാൽ ഉണർത്തിച്ചേയ്ക്കാം. [പോയി]
 . [അനന്തരം രാജാവു പ്രവേശിക്കുന്നു]

ആയായ്, തേരൊലയിലുള്ള കിടാങ്ങുൾ തെട്ടിട്ടു
 പ്ലാഞ്ഞെൻപൈപ്പരിയ്ക്ക കവന്നുപോയിപ്പറന്നു;
 ഹീനാംസം വളയിളകീട്ടുമെന്തൊരു കയ്യോ,
 നിർല്ലജ്ജം കേളഭ്യാമണിഞ്ഞുസദ്യയുണ്ടു! (൩)
 ജയസേന, ജയസേന.

൨. കൃതാസൂര=അയ്യധവിദ്യ ശിഖിച്ചവൻ.

൩. ഹീനാംസം=ചുമൽ തടിച്ചത.

നന്ന

രണ്ടാമങ്കം

ഭടൻ:— [പ്രവേശിച്ച്] മഹാരാജാവു ജയിച്ചാലും!
ജയിച്ചാലും!

രാജാ:— മഹാരാജാവെന്നു പറയേണ്ടാ; എന്റെ
ക്ഷത്രിയത്വം നിരസിക്കപ്പെടുപോയി. യുദ്ധം
ഞെപ്പാറി വിസ്മരിച്ചു പറയുക.

ഭടൻ:— മഹാരാജാവേ, അപ്രിയങ്ങൾ വിസ്മരിക്കു
ത്തക്കവയല്ല. ഇതാണ് മുരടം:

നിറഞ്ഞ തേരിൻപൊടിയാലൊരരേറം
നിറത്തലാം മാടുകൾതൻവപ്പുസ്സിൽ
ചമ്മട്ടിയേറീടിന പാടിൽമാത്രം
നാനനിരം വേരതിരിഞ്ഞു കാണൂ! (ശ)

രാജാ:— എന്നാൽ,

വിൽ രന്നീടുക;മമ തേരുമാത്ര പൂട്ടാം:
കൂറുള്ളൂർ പിറകെ വരട്ടെ വേണമെങ്കിൽ;
പൈക്കൾക്കായ്ക്കൊരുമൊരു വേല പാഴിലാകാം:
ചത്താലും പുകൾ; വിടുവിക്കിൽ നല്ല ധർമ്മം.

(ഭ)

ഭടൻ:— കല്പനപോലെ. [പോയി]

രാജാ:— അല്ലാ, എന്തായിരിക്കാം ദുഷ്ടാധനം എ
ന്റെ പേരിൽ വൈരം? ഓ, യാഗത്തിന്നു
ചെന്നില്ലെന്ന്. എങ്ങിനെ ചെല്ലും? കീച
കന്മാരുടെ മരണം നിമിത്തം ഞങ്ങൾ വ്യസ

നത്തിലകപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ അ
പ്രത്യക്ഷമായിട്ടെങ്കിലും പാണ്ഡവന്മാരുടെ
സ്നേഹിതനാണെന്നുള്ളതായിരിക്കാം. എന്തായാ
ലും, പൊരുതുകതന്നെ വേണം. ഹസ്തിനപുര
ത്തിൽ താമസിച്ചിരുന്നതുകൊണ്ട്, ദുഷ്ടാധന
ന്റെ സ്ഥിതി സമ്പ്രാസിസ്കാരികളായും.
അഥവാ,

ദുഷ്ടാധനന്റെ ദേഷ്ടതെ-
യിദ്ദേഹമുരചെയ്തിടാ;
ആവശ്യമുള്ളോൻ ചോദിച്ചു-
നോക്കുമല്ലോ നിരന്തരം. (ന)

ആരവിടെ?

ഭടൻ:— [പ്രവേശിച്ചു] മഹാരാജാവു ജയിച്ചാലും!

രാജാ:— സമ്പ്രാസിയിലെ വിളിച്ചുകൊണ്ടു വാ.

ഭടൻ:— കല്പനപോലെ (പോയി)

(അന്തരം സമ്പ്രാസി പ്രവേശിക്കുന്നു.)

സമ്പ്രാസി:— [എല്ലാവരും നോക്കിയിട്ട്] എയ്, ഇ
തെന്താണ്?

രഥേശ്വരം തെയ്യറായ്, തുരഗവർ സ-
ന്നദ്ധര;ണിയി-

ച്ചിടുന്ന മാതംഗേന്ദ്രര;യരമുര-
ക്കീ ഭടജനം;

നവ്യ

രണ്ടാമങ്കം

ഒരുക്കം കണ്ടിട്ടെന്നമനസി പതിവി-

ല്ലാത്ത ഭയമൊ-

ന്നി;തെന്നെച്ചൊല്ലീട്ടല്ല, ചലമതി ഞാ-

ന, ക്ഷമരവർ.

(൭)

[അടുത്തുചെന്നിട്ട്] ജയിച്ചാലും, ഭവാൻ ജയി
ച്ചാലും.

രാജാ:— ഭഗവാനേ, വിരാടൻ അഭിവാദനം ചെ
യുന്നു.

സന്യാസി:— നല്ലതു വരട്ടെ!

രാജാ:— ഞാൻ അനുഗ്രഹിതനായി. ഇതാ, പീഠം.
ഇരിക്കൂ.

സന്യാസി:— (ഇരുന്നിട്ട) അല്ലായോ രാജാവേ,

യുദ്ധോദ്യമമിതെന്നിന്നു?

രാജ്യശ്രീചലനത്തിനോ?

ഗവ്വപ്പുഷ്പങ്ങൾ ചേപ്പാനോ?

ദീനസംരക്ഷണത്തിനോ?

(൮)

രാജാ:— ഭഗവാനേ, ഗോഗ്രഹണത്താൽ എന്നെ
അപമാനിച്ചുകുളഞ്ഞു.

സന്യാസി:— ആരും?

രാജാ:— ധാത്തരാഷ്ട്രൻമാർ

സന്യാസി:— ധാത്തരാഷ്ട്രൻമാരോ? (അത്ഭുതം)
ഹൊ, കഷ്ടം!

---

൭ . അചലമതി = മനസ്സിനു കലുഷമില്ലാത്തവൻ.

ഏകാദകതപം ഭൂവനേ മനസ്വി-
 മനസ്സിനാകമ്പചിരവിട്ടനഃ
 വൈരപ്രിയന്മാരവർ തെര ചെക്കു-
 തേതാനന്നു തെറിച്ചിവർ ചെയ്യ പോലെ.

(൯)

രാജാ:— ഭഗവാനേ, എന്താണിപ്പോൾ വിചാരിക്കു-
 നത്?

സന്യാസി:— ഒന്നമില്ല. അവരെപ്പറ്റി ദുഃഖിക്കു-
 യാണ്.

രാജാ:— ഇനിമേൽ അനങ്ങുകയില്ല. ശക്തനാണെ-
 ക്കിലും യുധിഷ്ഠിരൻ ക്ഷമിക്കുമെന്നു വെച്ചിട്ടു,
 ഞാൻ ക്ഷമിക്കുന്നതല്ല.

സന്യാസി:— ശരിതന്നെ. (അമ്മഗതം)
 ഇപ്പോൾ, പണ്ണാസ്യീണ്ണഭൂവിൽക്കിടപ്പും,
 രാജ്യഭംഗം, കൃഷ്ണയെത്തീങ്ങൽത്താനം,
 വേഷം മാറിപ്പാല്പ്തമല്ലാം പ്രശസ്തം!
 മൽക്ഷാന്തതപം ജ്ഞാതമായ് ചന്നവല്ലോ. ഹര

ഭടൻ:— [പ്രവേശിച്ച്] മഹാരാജാവു ജയിച്ചാലും!

രാജാ:— പിന്നെ ദുഷ്ടാധനൻ എന്തു പ്രവർത്തിക്കുന്നു

ന. ഏകോദകതപം=ജ്ഞാതമായ്. [ഒന്നിച്ചു, ബലിയിട]
 തക്ക ചായ്വ്. ഇയ്യിവർ=ഞങ്ങൾ.

ഹര. പണ്ണാസ്യീണ്ണഭൂവിൽ=ഇലകൾ വിരിച്ച നിലത്ത്.
 പ്രശസ്തം=ശ്രദ്ധയുമായിത്തീർന്നു. മൽക്ഷാന്തതപം=എന്റെ ക്ഷ-
 മ. ജ്ഞാതം=അറിയപ്പെട്ടത്.

ഭടൻ:— ദുഷ്ടാധനൻ മാത്രമല്ല, ഭൂമിയിലെ രാജാക്കന്മാരെക്കൊക്കെ എത്തിയിട്ടുണ്ട്:

പ്രോണൻ, ജയദ്രഥ, നമത്വനദീതന്ത്രജൻ
ശല്യൻ, കൃപൻ, ശകുനി, വിശ്രുതനംഗരാജൻ-
തേരോട്ടിയാടയുലയും കൊടികൊണ്ടു തന്നെ
തോററമ്പി ഞങ്ങളുവർത്തൻ കണയാലെയല്ല. (൧൧)

രാജാ:— [എഴുന്നേറ്റു യോദ്ധുക്കൾ] തത്രഭവാനു

ഭീഷ്മരും വന്നിട്ടുണ്ടോ?

സന്യാസ:— (അത്ഭുതം) കൊള്ളാം. ആകൃമിജ്ഞ
പ്പെട്ടിട്ടും ഇദ്ദേഹം മയ്യാദ വിട്ടില്ല. എയ്,
എഴുന്നള്ളിയതെന്തിനോ
കുതകളുടെ സൽഗുരേ?
കരാർ കടന്നിതെന്നെന്നെ

സൂരിപ്പിപ്പതിനായ് വരാം! (൧൨)

രാജാ:— ആരവിടെ?

ഭടൻ:— (പ്രവേശിച്ച്) മഹാരാജാവു ജയിച്ചാലും!

രാജാ:— സൂതനെ വളിച്ചു കൊണ്ടു വാ.

ഭടൻ:— കല്പനപോലെ (പോയി).

സൂതൻ:— (പ്രവേശിച്ച്) തിരുമേനി ജയിച്ചാലും!

രാജാ:—

കൊണ്ടുവാ തേരുടൻ; വന്നി-

ട്ടുണ്ടു മാന്യൻ രണാതിഥി;

൧൨. സൂരിപ്പിപ്പതിനായ്=ദാമിപ്പിജ്ഞ വാൻ.

൧൩. രണാതിഥി=യുദ്ധംകൊണ്ടു സൽക്കരിക്കേണ്ടുന്ന വിരുന്നുകാരൻ

ഭീഷ്മകുന്ദകളാൽത്തോയ്.
മേല്പിപ്പനജയെയെ ഞാൻ. (൧൩)

സുതൻ:— കല്പനപോലെ. തിരുമേനി,
അരിസൈന്യഭേദനത്തിൽ.
പ്ലരിചിതമാകും ചോന്റെ തേരില്ലേ;
അതു കൊണ്ടുപോയിതുത്തരം.
നടരിൽത്തേർവിദ്യ കാണിപ്പാൻ. (൧൪)

രാജാ:— ഉണ്ണി പോയ്ക്കുഴിഞ്ഞുപോ?
സന്യാസി:— രാജാവേ, അയയ്ക്കരുത്, ഉണ്ണിയ അ
യയ്ക്കരുത്.

കാക്കാ ദോഷഗുണങ്ങൾ; ബാല്യദശയാൽ
പോർവാശിയുളളാൻമാ.
ണേ;റാൽപ്പിന്നെയൊരാഹവാനലനെരി.
ചീടാതിരിയ്ക്കാ ദൃഢം;
ഗാന്ധാരിസുതരോ മടിയ്ക്കുകയുമി.
ല്ലെത്തം പ്രചത്തിയ്ക്കുവാൻ;
പോരിനകേടുകളാദരക്കുറവു കൊ.
ണ്ടല്ലിങ്ങ ചൊല്ലുന്നു ഞാൻ. (൧൫)

രാജാ:— എന്നാൽ മറെറാരു തേർ വേഗത്തിൽ
തെയ്യാറാക്ക.

സുതൻ:— കല്പന പോലെ.

അയയെയെ=അയയെപ്പയ്യില്ലാത്തവൻ.

൧൪. അരിസൈന്യഭേദനം=പററുപിളർപ്പിളർക്കൽ.

൧൫. അഹവാനലൻ=യുദ്ധമാകുന്ന അഗ്നി.

രാജാ:— അല്ലെങ്കിൽ വരിക.

സുതൻ:— തിരുമേനി, ഇതാ അടിയൻ.

രാജാ:—

നീ താനിപ്പോൾ കമാരൻ
തേർ തെളിഞ്ഞാഞ്ഞെത്തുവാൻ?
വിട തന്നോ നിനക്കായാൾ
ഈ പർത്ത് സുതനല്ലീ നീ? (൧൬)

സുതൻ:— തിരുമേനി പ്രസാദിജ്ഞം. അടിയൻ
സുതനും മുറയ്ക്കു തേരും വൃട്ടിക്കൊണ്ടു ചെ-
ന്നു. കമാരനാകട്ടേ,
കളയാക്കുന്നതിന്നോ, കെ-
ല്പിതിന്നുണ്ടെന്ന മൂലമോ,
എന്നെത്തള്ളിത്തേർ തെളിപ്പാൻ
ബ്രഹ്മന്നളയെയാക്കിനാൻ. (൧൭)

രാജാ:— ബ്രഹ്മന്നളയോ?

സന്ത്യാസ:— രാജാവേ മതിമതി, പരിഭ്രമം.

ചക്രങ്ങൾകൊണ്ടു പൊടിമാരി പൊഴിച്ചിടുന്ന
തേരാണ്ടു നമ്മുടെ ബ്രഹ്മന്നളപോയിയെങ്കിൽ,
തേർ തന്നെ, നേമിയൊലിക്കൊണ്ടുതട്ടത്തു, ബാണം
കൂടാതെയും ദൂതമിത്രരെ വെന്നുകൊള്ളും. (൧൮)

രാജാ:— ആട്ടെ, ക്ഷണത്തിൽ മറ്റൊരാൾ തേർ വെ. യാ-
റാകുക.

---

൧൮. നേമി=ചക്രത്തിന്റെ ചുറ്റും അമിത്രരെ=വൈ-
രികളെ.

സൂതൻ:— കല്പന പോലെ [പോയി]

ഭടൻ:— (പ്രവേശിച്ചു) കൊച്ചുതമ്പുരാന്റെ തേർ അപജയപ്പെട്ടുപോയി.

രാജാ:— അപജയപ്പെട്ടുപോയോ?

സന്നാസി:— എങ്ങിനെ അപജയപ്പെട്ടു?

ഭടൻ:— മഹാരാജാവു കേട്ടാലും:

യുദ്ധജന്തർ മാറാൻ പലരൊ-
ത്തരപമാറ്റം തടുക്കയാൽ
തോറു കാട്ടിലൊളിച്ചീടാൻ
ചുടലയ്ക്കായ്ത്തിരിച്ചു തേർ. (ഹൻ)

സന്നാസി:— [അത്ഭുതം] ഓ, അവിടെയാണല്ലോ
ഗാണധീവം. [പ്രകാശം] രാജാവേ,
നിമിത്തമൊന്നുഭിച്ചു, തേർ
ചുടലയ്ക്കായ്ത്തിരിച്ചതിന്;
നൂററുപേർ നിവസിച്ചിട്ടു-
മിടം ചുടലയായ് വരും! (രം)

രാജാ:— ഭഗവാനേ, അനവസരത്തിലെ ഫലിതം?
അരിശമാണുണ്ടാക്കുക.

സന്നാസി:— അരിശം തോന്നേണ്ട. ഒരിയ്ക്കലും
ഞാൻ വ്യാജം പറയുകണ്ടായിട്ടില്ല.

രാജാ:— അതു ശരിതന്നെ. (ഭടനോട്) പോ; വീ-
ണ്ടും വെന്തമാനമറിയുക.

ഭടൻ:— കല്പന പോലെ [പോയി]

രാജാ:—

പെട്ടെന്നിശ്ശബ്ദമെന്തുഴി.
യൊട്ടക്കിളകിടും വിധം,
ആറിൻനീർക്കത്തുപോലാതു
വന്നെത്തീടുന്നു ഹൃദയം? (൨൧)

ശബ്ദം എന്താണെന്നറിയുക.

ഭടൻ:— [പ്രവേശിച്ചു] മഹാരാജാവു ജയിച്ചാലും!
ചുട്ടുകാട്ടിൽനിന്ന്, അല്പംനേരം കുതിരകളെ
വശമിപ്പിച്ചു കമാരൻ—

സന്നാസി:— ഇവൻ എന്നെ അസത്യവാദിയാക്കുകയില്ല.

ഭടൻ:—

അമ്പേരസ്സമ്പതിപ്പിച്ചുസിതകരിളിൽ.
ചെമ്പിറം കേറിനാൻ; നൂ.
റമ്പേരിടാതെ കാഞ്ചീലാൽ കുതിരയെയോ,
ഹന്ത! പോരാളിയെയോ;
അമ്പാല,മ്പേരിടും തേരുകൾ ചെറുതുമന.
ഞാതെയായ്, മാഴ്ചമൊട്ടു.
കമ്പാലേമുടി;— യമ്പിൻ കൊട്ടനദിയെയൊഴു
ക്കുന്നു കോദണ്ഡദണ്ഡം. (൨൨)

സന്നാസി:— [അത്ഭുതം]

അക്ഷയ്യതുണിതപമിത;-ന്നിതൊന്നി-
നായല്ലയോ, ഖാണ്ഡവകാനനത്തൽ,
വൃത്രാരി പേമാരികളെത്ര ചെയ്തി-
തത്രജ്ഞാനന്യകളെയ്യവിട്ടു! (൨൩)

രാജാ:- ശത്രുക്കളുടെ സ്ഥിതി! ഇപ്പോഴെന്താണ്?

ഭടൻ:- അത് അടിയന്നു കാണാൻ കഴിഞ്ഞില്ല
വർത്തമാനക്കാർ പറയുന്നു:

ദ്രോണർ വില്ലിനുടെ വൻമുഴക്കമതിതെന്ന-
റിഞ്ഞെഥ മടങ്ങിനാൻ;
ബാണമക്കൊടിയിലേററകണ്ടു മതിയെന്നു
ഭീഷ്മർ പൊരുതൊതൊയ്;
ക്ഷീണനായ് കണകളേററ കണ്ണുനടന്നെ,ന്തി-
തെന്നിതമഭൂപരം;
പ്രാണഭീതി വിലവെപ്പതില്ലിഹ കുമാര-
നാകമഭിമന്യു താൻ. (൨൪)

സന്യാസി:- അഭിമന്യു വന്നിട്ടുണ്ടോ? അല്ലയോ
രാജാവേ,

സൌഭദ്രനാകുലത്തിൻ
തേജസ്സാമഗ്നി പൊരുവതുണ്ടെങ്കിൽ,
സൂതനെ വേറൊരയയയ്ക്കുന്ന-
മിങ്ങെളുതാകാ ബ്രഹ്മന്നളയാൽ. (൨൫)

---

൨൫. അക്ഷയ്യതുണിതപം=അഖ്യാദുഷ്ടാൺത ആവന്മാരി
കളുള്ളവൻ എന്ന നില.

രാജാ:— അതിനെ പറയേണ്ട.

ഭീഷ്മൻ രാമശരാവഭിന്നകവചൻ,

മന്ത്രായുധൻ ദ്രോണര-

ക്കണ്ണൻ, സൈന്യചരാജനെന്നിവരെയും,

മറുശിപന്മാരെയും

തോല്പിച്ചുട്ടഭിമന്യുവെ, പിതൃഭയോൽ

ധർഷിച്ചിടാതാകുമോ?

സഖ്യം കൊൾകിലതും സുഹൃത്തുപസദൃശ-

പ്രായത്തിനൊത്തുള്ളരം. (൨൬)

ഭടൻ:— കൊച്ചുതമ്പുരാന്റെ രഥമാകട്ടേ,

നിർത്തിട്ടുകിഴങ്ങിരിയ്ക്കൂ; മോട്ടമയച്ചവിട്ടാൽ;

ചെന്നാകുമിച്ഛിച്ചുവരില്ലിടർ ചേപ്പുതില്ല;

ചാരേ കിടന്നുതിരിയുന്ന രഥം പയറാൻ

കാട്ടിക്കൊടുത്തിട്ടകയാണവനെന്നു തോന്നും.

(൨൭)

രാജാ:— പോയ്ക്കാൾക, വണ്ടും വിവരമറിയ.

ഭടൻ:— മഹാരാജാവിന്റെ കല്പനപോലെ. [പോ

യി, പ്രവരിച്ചിട്ട്] മഹാരാജാവു ജയിച്ചാലും!

വിരാടേശ്വരൻ ജയിച്ചാലും! അടിയൻ സ

ന്തോഷിവത്തമാനം തിരുമനസ്സുണർത്തിക്കാം: ഗോ

ഗ്രഹണത്തിൽ തോറ്റ ധാർത്തരാഷ്ട്രന്മാർ ഒഴിച്ചു

പോയി.

---

൨൭. രാമം.....വചൻ=ഭാഗ്യർചാരന്റെ അമ്പരവി
 ട്ടുകി പൊട്ടാത്തവട്ടയുള്ളവൻ. പിതൃഭയം=അജ്ഞനനെ ഭീ
 ത്തു ഭയപ്പെട്ടിട്ട്. ധർഷിക്കുക=അക്രമിപ്പുക.

സന്നാഥഃ— ചോൻ ഭാഗ്യശാലി തന്നെ.

രാജാ:— അല്ലല്ല, ഇവിടുത്തെ ഭാഗ്യമാണിത്[ം]
പിന്നെ ഉണ്ണിയിവാടെ?

ഭടൻ:— വിക്രമം കാട്ടിയ പടയാളികളുടെ വിവരം
ഏഴുതിച്ചുവെക്കുകയാണ് കൊച്ചുതമ്പുരാൻ.

രാജ:— കൊള്ളാം. ഉണ്ണിയുടെ പ്രവൃത്തി ഞ്ഞാല
നീയം തന്നെ.

പുകഴിടേണ്ടും തൊഴിലാൽ
പരിശോധനയ്ക്കു യോഗനിൽ
കാലം ചെയ്യുന്ന സൽക്കാരം
ചാലേ പോക്കുന്നു നോവിനെ.

(൨൮)

ബുദ്ധനളയെവിടെ?

ഭടൻ:— സന്തോഷവർത്തമാനം അറിയിപ്പാൻ അ
കത്തെയ്ക്കു പോയി.

രാജാ:— ബുദ്ധനളയെ വിളിക്കൂ.

ഭടൻ:— കല്പനപോലെ. [പോയി]

[പിന്നെ ബുദ്ധനള പ്രവേശിക്കുന്നു]

ബുദ്ധനള:— [തന്നെത്താൻ നോക്കി വിചാരിക്കുകയുണ്ടി]

ഗണ്ഡിധം കുലയേററവൻ കുറെയിട.

ജ്ഞാതാപി പിന്നെക്കും ശര.

---

൨൮. യോഗൻ=പടയാളി, നോവിനെ=അയ്യയമേററി
ടുള്ള വേദനയെ.

വ്യാപാരങ്ങളിൽ വേണ്ടപോലെ മുറുകി.
 ചേരതെയായ് മുഷി മേ;
 കൈത്തണ്ടയ്ക്കു പട്ടുതമിളൊ.-അവെട്ട-
 പ്പൊക്കതെയായ് നില്പിനും;
 പിമ്പോമ്മിച്ചു വിടുത്തിനേൻ പരിചയാൽ
 സ്രീതപത്തിൽനിന്നെന്നെ ഞാൻ. (൨൯)

ഞാനാകട്ടെ,
 ഈ വേഷമോടു ശിപർതൻ നട്ടുകിൽ
 നാണിച്ചുകൊണ്ടു നെടുവിൽ വലിച്ചേൻ;
 എന്നാലുമവിൻമഴ പെയ്യതിങ്ങി;
 കുതിന്നമർന്നുപൊടിയും ക്ഷണത്താൽ. (൩൦)

ഹാ,
 മന്നന്റെ ഗോവിരയെ വീണ്ടു ജയം ലഭിച്ചു-
 വെന്നാലുമെൻകരളിനില്ല ജയപ്രഹർഷം:
 ദുശ്ശാസനാവ്യന്യെടർത്തലയിൽപ്പിടിച്ചു-
 കെട്ടാതെയല്ലി, യിഹ മാത്സ്യപുരത്തിലെത്തി!
 (൩൧)

ഉത്തരയുടെ സമ്മാനമായ ആഭരണവും
 അണിഞ്ഞു, രാജാവിനെക്കാണാൻ എനിക്കു
 ലജ്ജ തോന്നുന്നു. അതിനാൽ വിരാടപരി-
 യെ കാണുകതന്നെ. (ചുറ്റി നടന്നു നോക്കിയി-
 ട്) അല്ലാ, ഇതാ ആയുധാഷ്ട്രരൻ,

൨൯. രാജാപാരം=അസ്രപ്രയോഗം

മുഷ്ടി=കൈപ്പിടി.

൩൧. ജയപ്രഹർഷം= ജയിച്ചുകൊണ്ടുള്ള സന്തോഷം.

സമയവനൻ ശ്രേഷ്ഠവേദവനപ്രിയൻ,
നരേശ്വരൻ ബ്രഹ്മണവൃത്തി വൃണ്ടവൻ,
വിരാജനായാലമതശ്രീയോജ്ജ്വലൻ,
ത്രിഭുവനമാണ് ലഭ്യേധാരകൻ. (൩൨)
(അടുത്തു ചെന്നു) ഭഗവാനേ, ഞാൻ അഭിവാ
ദ്യം ചെയ്യുന്നു.

സന്നാഹി:— നല്ലതു വരട്ടെ!

ബ്രഹ്മണ:— സ്വാമി ജയിച്ചാലും?

രാജാ:—

രൂപം വൃഥാ; ജാതിവൃഥാ; മഹാകലം
കർമ്മം വിളങ്ങുന്നതു താണവകലം;
മുൻ മോശമായ് ഞങ്ങളിയിരുന്ന മെയ്യിരി,
മെയ് തന്നെ വീണ്ടും ബഹുമാനപാത്രമായ്!
(൩൩)

ബ്രഹ്മണ:— ക്ഷീണിച്ചിരിയ്ക്കുന്ന ഭവതയെ
ഞാൻ വീണ്ടും ക്ഷിണിപ്പിയ്ക്കുമാണ്: യുദ്ധ
വർത്തമാനം വിസ്മരിച്ചു പറയുക.

ബ്രഹ്മണ:— മഹാരാജാവു കേട്ടാലും?

ഭടൻ:— (പ്രവേശിച്ച്) മഹാരാജാവു സന്ദർശനം
ചേർന്നു വർത്തിച്ചാലും!

൩൨. വിരാജൻ=രാജാപോയവൻ. അഭ്യുധാരകൻ=
ഭുവനം [ഭുവനീതി] നടത്താത്തവൻ.

൩൩. കർമ്മം വിളങ്ങുന്നതു=കർമ്മം നന്നായത്, ഇരട്ട
ട്ടയും ഒരുപോലെ ബഹുമാനനീയരായിത്തീരുന്നു. മെയ്യിരി=ബ്ര
ഹ്മണയുടെ നപുംസകരൂപം.

രാജാ:—

നന്ദൻഹർഷം പുത്തനായ്ക്കാണ്ടു;
ചൊൽകെ, ന്നാശയ്ക്കുകാരണം?

ഭടൻ:—

അവിശ്വാസ്യം പ്രിയം വന്തു:
പിടിയിൽപ്പെട്ട ഫാൽഗുനി; (൩൪)

ബ്രഹ്മന്നമ:— പിടിയിൽപ്പെട്ട ഏനോ? (അമ്മഗതം)

പടയിതിനുടെ കെല്പുള്ളന്നപാത്തേ-
ന, ടരതിൽ ഞാനവനെയുമിന്നു കണ്ടേൻ;
ഒരുവനവനു തുല്യനില്ലിതാരായ്
വരുമിഹ, കീചകർ ചത്തുപോയിരിയ്ക്കേ?

(൩൫)

സന്നാസി:— ബ്രഹ്മന്നമേ, ഇതെന്താണ്?

ബ്രഹ്മന്നമ:—

ഭഗവാ:ന,
കാഞ്ചീലവനെ ചെൽവോനെ
ഞാനു; വൻ ബലി, ശിക്ഷിതൻ;
താതർതൻഭാഗ്യദോഷത്തൽ
പററിയേയ്ക്കാം പരാജയം.

(൩൬)

രാജ:— എങ്ങിനെയാണിപ്പോൾ പിടിച്ചത്?

ഭടൻ:—

തേരിൽച്ചെന്നറി നിശ്ശങ്കം
കൈകളെക്കൊണ്ടിറക്കിനാൻ

രാജാ:— ആര്?

൩൪. ഫാൽഗുനി=അഭിമന്യു.

൩൬. ബലി=ബലവാൻ

ഭടൻ:

തിരുമേനി മടപ്പള്ളി-

പ്പണിക്കു നിന്മിച്ചവൻ. (൩൭)

ബ്രഹ്മൻ:— സ്വകാര്യം എന്നാൽ, ഭീമജ്യേഷൻ
ആലിംഗനമെഴുതണം; പിടിക്കരുത്.

അകലെക്കണ്ടു സന്തോഷി-

യ്ക്കുകയേ ചെയ്യൂള്ളു ഞാൻ;

ആസ്വാദിച്ചു സുരസ്സേധം

വെളിവയ്ക്കെയുമെഴുതുന്നു! (൩൮)

രാജാ:— എന്നാൽ, അഭിമന്യുവിനെ സൽക്കരിച്ചു
അകത്തേയ്ക്കു കൊണ്ടുവരട്ടെ.

സന്യാസി:— രാജാവേ, വൃഷ്ണികളുടേയും പണ്ഡിത
ന്മാരുടേയും കുട്ടിയായ അഭിമന്യുവിനെ സൽ
ക്കരിച്ചാൽ, പേടിച്ചിട്ടാണെന്ന് ആളുകൾ
കരുതും. അതിനാൽ ഇവനെ അനാദരിയ്ക്കു
യാണ് വേണ്ടത്.

രാജാ:— യാദവീപുത്രനെ അനാദരിച്ചുകൂടാ. എ
ന്തെന്നാൽ,

പാത്ഥൻതൻ മകനാണിപ്പൻ; ബത, വയ-

സ്സെന്നുണ്ണിയോടൊപ്പമാം;

പാഞ്ചാലനിഹ ചാച്ചയുണ്ടതു വഴി-

യ്ക്കൻപുത്രീനെപുത്രനാം;

ജാമാത്രപവുമാമടുത്തു; മകളു-

ണ്ടല്ലാ നമുക്കു;-മുട്ടു നാ-

ണവും പോലതിമിതപൂലവുമിവൻ;

കൗന്തേയൻകൂറുകാർ. (നന്)

സന്യാസി:— ശരിതന്നെ; പറയുകയും പരിഗ്രഹി
ക്കുകയും ആവശ്യമാണ്.

രാജാ:— ആരാണു് അവനെ അകത്തക്കൂ കൊണ്ടു
വരുവാൻ?

സന്യാസി:— ബുദ്ധനുള്ള കൊണ്ടു ചരട്ടെ.

രാജ:— ബുദ്ധനുള്ള, അഭിമന്യുവിനെ അകത്തക്കൂ
കൊണ്ടു ചരിക.

ബുദ്ധനുള്ള:— മഹാരാജാവിന്റെ കല്പനപോലെ.
[അമ്മഗതം] ഏറെ നാളായി കൊതിച്ചുവരു
ന്ന കല്പനയാണു് ഈ കിട്ടിയത്. [പോയി]

സന്യാസി:— [അമ്മഗതം]

ചെന്നേകാനേ കണ്ടുകൊള്ളട്ടെ! കണ്ടാ-

പ്പത്രൻതന്നെപ്പൂണ്ടുകൊള്ളട്ടെ ഗാഢം!

സൈന്യം കണ്ണിരാണ്ടുകൊള്ളട്ടെ മോദാൽ!

ഇയ്യ റെക്കണ്ടാം നാണമെമ്മു നിലായാൽ.

(൪൦)

രാജാ:— ഇവിടുന്നു നോക്കൂ, കുമാരൻ ചെയ്യുത്:

നന്. അച്ചുൻ=പൂജനീയൻ

൪൦. എകാന്തേ=വിജനത്തിൽ.

രണ്ടാമങ്കം

മന്നോർകൾ ഭീഷ്മാദികൾ തോരൊഴിച്ചും;
 വന്നേററു സൗഭദ്രനെയോ പിടിച്ചും;
 ഇന്നത്തരൻ മന്നിടമൊക്കെവെന്നി-
 തെന്നായ് ചുരുക്കത്തിലിതിന്റെ സാരം!

(൪൧)

(പന്നെ ഭീമസേനൻ പ്രവേശിക്കുന്നു)

ഭീമസേനൻ:—

പണ്ടുരക്ഷപുരകൊള്ളിവെച്ചു പൊഴുതെ-
 ന്റെ കൈകളിലെടുത്തു താൻ
 കൊണ്ടുപോന്നു, സഹജാതരെന്റെ ജനയി-
 ത്രിയെന്നിവരെയൊക്കയും;
 ഇന്നു ബാലനഭിമന്യുവകനെ രഥത്തിൽ-
 നിന്നിവനിറക്കിയി-
 ടു,ന്നു ചെയ്യുതിനു തുല്യമാം ശ്രമമിതെന്നു
 തോന്നിടുവതുണ്ടു മേ!
 കുമാരൻ ഇതിലെ ഇതിലെ.

(൪൨)

(പന്നെ അഭിമന്യുവും ബുദ്ധനളയും പ്രവേശിക്കുന്നു)

അഭിമന്യു:— ഹേ, ഇതാരാണ്.

പരപ്പേറും മാററും, ചൊറിയ പയറും,
 ചീത്ത തുടയും,
 സ്ഥിരോന്നമ്രം തോളും കൃശതരമര-
 ക്കെടുമുടയോൻ?

൪൧. സൗഭദ്രൻ=അഭിമന്യു.

൪൨. സഹജാതൻ=സഹോദരൻ. ജനയിത്രി=അമ്മ.

വെറുംകൈകൊണ്ടേൻ സ്തൂലധമിവാനെ-

ത്തിച്ചിതാഹ മാം;

കരുത്തൊച്ചേന്നിടിലുമി ചനമ-

ത്തിലുടലിൽ മേ.

(൪൩)

ബ്രഹ്മന്നാമം:— കുമാരൻ ഇതിലെ ഇതിലെ.

അഭിമന്യു:— എയ്! ഇതാരാണ് മൊരാൾ-

ഇന്നക്ഷമിയലാത്ത പെൺകുലവിഭു-

ഷ മെണ്ണെറുകയ്ക്കൽ

പിടിക്കൂടയ കോപ്പണിഞ്ഞൊരു കരീ.

ഗ്രഹണപ്പോലെയായ്,

ഉടൽപ്പരിച താനതാകിലുമു-

ച്ചു തേജസ്സിലാ-

ൻ, മാവടിപെടുത്ത ധൂജ്ജടികണ്-

ക്ക ശോഭിപ്പവൻ?

(൪൪)

ബ്രഹ്മന്നാമം:— [സ്വകാശം] ഇവനെ ഇവിടെ കൊണ്ടു
വന്ന ജ്യേഷ്ഠൻ എന്താണീച്ചെയ്യുത്?

മുൻപോരിലേ വിജിതനെനപകീർത്തി ചേർത്തു;

മാഴ്കും സുഭദ്ര ദേവിതാത്മജവിപ്രയോഗാൽ;

തോരൊന്നുവെച്ചു ഭഗവാനിചനിൽക്കയർക്കും;

വാക്കെന്തിനേരെയഹ, ബാഹുബലം കെട്ടത്ത!

(൪൫)

ഭീമസേനൻ:— അജ്ഞനം—

ബ്രഹ്മന്നാമം:— അതേ, അജ്ഞനന്റെ മകനാണിവൻ.

൪൪, പെൺകുലവിഭുഷ=സ്ത്രീകൾക്കു ചേർന്ന ആഭരണം.

ഭീമസേനൻ:— അതെ. [സ്വകാഞ്ചം]

ഏവം ഞാനിവനെപ്പിടിച്ചതിലെയും

കേടൊക്കെയോക്കം:സ്തധി.

ല്ലേ;-വൻ ശത്രുക്കരത്തിലായ മകനെ.

ക്കണ്ടിട്ടു കൺ ചീമ്മിട്ടും?

ആവുന്നോളമപത്യവത്സലതയാ

വീക്ഷിച്ചു കൊള്ളട്ടെ, മാൽ

താവും ദ്രൗപദിയെന്നുനണിയിവനെ.

ക്കൊണ്ടിങ്ങു പോന്നിടീനേൻ. (൪൬)

ബ്രഹ്മന്നള:- [സ്വകാഞ്ചം] ജ്യേഷ്ഠ, സംസാരിച്ചുകേൾ

പ്പാൻ എന്നിങ്ങു വളരെ കൌതുകമുണ്ടു്. ജ്യേഷ്ഠൻ

ഇവനെ സംസാരിപ്പിക്കും.

ഭീമസേനൻ:- അങ്ങിനെതന്നെ. ധേ, അഭിമന്യു,

അഭിമന്യു:- അഭിമന്യു എന്നേ?

ഭീമസേനൻ:- ഇവൻ എന്നോടു ശുണ്ഠിയെടുക്കയാണു്. താൻതന്നെ സംസാരിപ്പിച്ചുകൊൾക.

ബ്രഹ്മന്നള:- ധേ, അഭിമന്യു,

അഭിമന്യു:- എന്തു് എന്തു്? അഭിമന്യു എന്നോ? ധാ,

പേരെടുത്തു വിളിക്കുന്നതു

നീചരം ക്ഷത്രവംശ്യരെ!

ഇതോ നടപ്പിങ്ങു? പിടി.

മുതൽപ്പെട്ടുമാജ്ഞയാ?

(൪൭)

൪൬. അപത്യവത്സലതയാ=സന്താനവാത്സല്യത്താൽ.

൪൭. അവജ്ഞ=അനാദരം.

ബ്രഹ്മന്നാമം:— അഭിമന്യു, നിന്റെ അമ്മയ്ക്കു സുഖമല്ലയോ?

അഭിമന്യു:— എന്തെന്നു? അമ്മയ്ക്കോ?

നീയാരുവാൻ യുധിഷ്ഠിര-

നരപതിയോ, ഭീമനോ, ധനഞ്ജയനോ?

എന്നൊടു പിതൃജനമട്ടിൽ

സ്രീവൃത്താന്തം കടന്നു പോയിപ്പോൻ? (ഭവ)

ബ്രഹ്മന്നാമം:— അഭിമന്യു, ദേവകീപുത്രനായ കൃഷ്ണൻ സുഖമല്ലയോ?

അഭിമന്യു:— എന്ത്, അവിടുത്തേയും പേർ മാത്രമോ? അതെ, അതെ, പോന്റെ സ്നേഹിതൻ സുഖംതന്നെ!

[രണ്ടാളും അന്യോന്യം നോക്കിച്ചിരിക്കുന്നു]

അഭിമന്യു:— എന്താണിപ്പോൾ എന്നെ പുള്ളിച്ചു ചിരിക്കുന്നത്?

ബ്രഹ്മന്നാമം:— ഒന്നുമില്ല.

അച്ഛനജ്ജനന,മ്മാമൻ

ജനാർദ്ദനനി,തോഷകിൽ,

തരുണൻ ശിക്ഷിതാശ്രൻ നീ

പോരിൽത്തോറൊതു ചേരുമേ!

(ഭവ)

അഭിമന്യു:— പുലസ്യാതിരിയ്ക്കു.

ഭവ. സ്രീവൃത്താന്തം=സ്രീകൃഷ്ണന്റെ വർത്തമാനം.

ഭവ. തരുണൻ=ചെറുപ്പക്കാരൻ.

പതിവല്ലൊരു സംഗതിയ്ക്കുമാത്രം-
സ്തുതി ചെയ്യുന്നതു ഞങ്ങൾതൻകലത്തിൽ;
ഹതരിൽത്തടവും ശരങ്ങൾ നോക്കൂ!

ബത! കണ്ടെത്തുകയില്ല പേരു വേറെ. (൫൦)

ബുധനമു:— [അമ്മഗതം] ശരിയാണ് ഉണ്ണി പറഞ്ഞത്.

രഥാശ്വമത്തേഭേദോൽക്കരത്തി-
ലൊന്നില്ലാത്തതൻകണയേറിക്കാതെ;
പരിക്ഷണിയ്ക്കും പെട്ടുമായിരുന്നു
രഥത്തെ ഞാനിട്ടു തിരിച്ചുകൊണ്ടു! (൫൧)

[പ്രകാശം] വാക്കിൽ വമ്പ് ഇങ്ങിനെ! എങ്ങിനെയാണ് ഒരു കാലാൾ പിടിച്ചുകുളഞ്ഞത്?

അഭിമന്യു:—

അശസ്ത്രനായിട്ടാണോ-
ത,തിൽ ഞാൻ പിടിച്ചെടുത്തോ:
അസ്ത്രമിനെയൊരെയും,
മച്ഛൻപാത്ഥനയോക്കുകളിൽ? (൫൨)

ഭീമസേനൻ:— [അമ്മഗതം]

ധന്യൻ താനർജ്ജുനൻ: നേരേ
കേട്ടല്ലോ ഏകാഗ്രമായിവൻ,

൫൦. അമ്മസ്തുതി=അമ്മപ്രശംസ. വേറെ=അഭിമന്യുവിനേറേതല്ലാതെ.

൫൧. അശസ്ത്രൻ=നിരായുധൻ [അയുധത്തോടുകൂടാത്തവൻ]

രവ്യ

രണ്ടാമങ്കം

യുദ്ധങ്ങളിൽ മകനേറയ്യ-

മറ്റുനേറയ്യം പരാക്രമം!

(മുന്ദ)

രാജാ:— അഭിമന്യുവിനെ വേഗം കൊണ്ടുവരുവേഗം.

ബ്രാഹ്മണമുഖ:— കുമാരൻ ഇതിലെ ഇതിലേ. ഇതാ, മഹാരാജാവ്. കുമാരൻ അടുത്തുചെല്ലുക.

അഭിമന്യു:— ഉം, ആരുടെ മഹാരാജാവ്?

ബ്രാഹ്മണമുഖ:— അരുതരുത്. ബ്രാഹ്മണനോടുകൂടി ഇരിക്കുന്നു.

അഭിമന്യു:— ബ്രാഹ്മണനോ? [അടുത്തുചെന്ന്] ഭഗവാനെ, ഞാൻ അഭിവാദ്യം ചെയ്യുന്നു.

സന്യാസി:— വരു, വരു ഉണ്ണി,

ദൈവം, മിടുക്കു, വിനയം, സ്വജനാനുകമ്പ, മാധുര്യം, മുറവിജയം, നെടുപിള്ളിൽ വീര്യം, ഈമട്ടൊരച്ഛന്ദനുടെ സൽഗുണമൊക്കെ നേട്ടം, മറുജന നാൽവരുടെ വേണ്ട ഗുണത്തെയും നീ.

(മുന്ദ)

അഭിമന്യു:— ഞാൻ അനുഗ്രഹിതനായി.

രാജാ:— വരു, വരു, മകനേ! എന്താണെന്ന അഭിവാദ്യം ചെയ്യാത്തത്? (അമ്മഗതം) അമ്മോ, കുറവുവന്നു ഈ ക്ഷത്രിയക്കുട്ടി. ഞാൻ ഇവന്റെ ഗർവ്വം മറയ്ക്കാം. (പ്രകാശം) ആരാണിവനെ പിടിച്ചത്?

രവ്യ. സ്വജനാനുകമ്പ=കുറുകാരിൽ ഭയം.

ഭീമസേനൻ:— മഹാരാജാധേ, ഞാൻ.

അഭിമന്യു:— ഒരു നിരായുധൻ എന്നു പറയുക.

ഭീമസേനൻ:— ശാന്തം പാപം!

തോരം തടിച്ചു മിന്നത്തുള്ള

കൈകൾ താനെൻറെയായുധം;

പോരാട്ടമവകൊണ്ടേ ഞാൻ;

വില്ലെടുക്കുന്നു ദുർബലർ!

(൫൫)

അഭിമന്യു:— ഓഹോ,

കൈത്തണ്ടോരക്കുഴലിണിയം-

ക്കാർതൻ വീഴ്ചമകൈതവം,

ആ മദ്ധ്യമപിതാപോ നീ-

യ?-ചിടെയ്ക്കൊത്തരീമാഴി!

(൫൬)

സന്നാസി:— ഉണ്ണി, ആരാണീ മദ്ധ്യമൻ?

അഭിമന്യു:— കേട്ടാലും! അല്ലെങ്കിൽ, ഞങ്ങൾ ബ്രാഹ്മണരോട് ഉത്തരം പറയാറില്ല; മഹാരാജാർ ചോദിച്ചാൽ നന്ന്.

രാജാ:— ആവട്ടെ, ആവട്ടെ! ഉണ്ണി ഞാൻ ചോദിക്കാം. ആരാണീ മദ്ധ്യമൻ?

അഭിമന്യു:— കേട്ടുകാൾക: യാതൊരാളാണോ;

പുരാ ജരാസന്ധനെ വൻകഴുത്തിൽ

കയ്യായ കാളക്കയറട്ടു കെട്ടി,

അസാധ്യമാമപ്പണ! ചെയ്തതീർത്ത

കൃഷ്ണനെ വെക്കുന്നെത്തതാ, പ്പമാൻ തൻ. ൫൭

൫൬. അകൈതവം=കളിച്ചില്ലാത്തത്.

൫൭. അത്=ആ പണി. (ജരാസന്ധവധം)

രാജാ:—

അരിശം മമ നിന്റെ തള്ളലാലി.

ല്ല;—രിശം നീ പുനരുല്പത്തുടാം മേ!

നേടുകെള്ളുക, നില്പതെന്തു നിന്യെ?

ന്നരചെയ്യാലപരാധയാകുമോ ഞൻ? (ഭുവ)

അഭിമന്യു:— ചുനെ അനുഗ്രഹിക്കണമെന്നുണ്ടെങ്കിൽ,

പിടിച്ചതിന്നുചിതമ.

മാഹാരം ചെയ്തു കാൽകളിൽ;

കൈകൊണ്ടാനീയനെബ്ദീമൻ

കൈകൊണ്ടേ വീണ്ടുകൊണ്ടുപോം! (൫൪)

[അനന്തരം ഉത്തരൻ പ്രവേശിക്കുന്നു]

ഉത്തരൻ:—

മിത്യാപരിശ്ലാഘ കടുപ്പമയ്യോ!

മിത്യാവചസ്സിൽ പ്രതിപത്ത! വൃണ്ടാർ

യുദ്ധത്തിനെപ്പറ്റിയുരയ്ക്ക, വാക്കാ-

ലൊത്തോതിടും ഞാൻ ഹൃദി ലജ്ജ കൊൾവു.

(൬൦)

[അടുത്തുചെന്നിട്ട്] ഭഗവാനേ, ഞാൻ അഭിവാ

ദ്യം ചെയ്യുന്നു.

സന്യാസി:— നല്ലതു വരട്ടെ!

ഉത്തരൻ:— അപ്പു, ഞാൻ അഭിവാദ്യം ചെയ്യുന്നു.

രാജാ:— വരു, വത്ര കുന്ന, ദീഗ്ദ്ധായുസ്സായിരിക്കുക.

൫൪. അനീതൻ=കൊണ്ടുവരപ്പെട്ടവൻ.

൬൦. മിത്യാപരിശ്ലാഘ=വാസ്തവവിരുദ്ധമായ ശ്ലാഘ.

ഉണ്ണി, വേല ചെയ്യ ഭടന്മാരെ പൂജിച്ചു കഴിഞ്ഞുപോയി?

ഉത്തരൻ:— പൂജിച്ചുകഴിഞ്ഞു. എറുംവുമ്പോൾ പൂജിക്കുണ്ടവനെ പൂജിക്കുക.

രാജാ:— മകനേ, ആരെ?

ഉത്തരൻ:— ഇതാ, അത്രഭയാൻ ധനഞ്ജയനെ.

രാജാ:— എന്ത്, ധനഞ്ജയനേയോ?

ഉത്തരൻ:— അതേ. ഇദ്ദേഹം

ചുട്ടുകാട്ടിൽനിന്നു വില്ലം
പടുകണ തീരാത്ത തൂണുകളുമേന്തി,
അടരിൽബീജാദിഗുപ്തം
കുടുംബം നമ്മൾക്കു രക്ഷയും നൽകി. (൬൧)

രാജാ:— ഇത് ഇങ്ങിനെയാണല്ലോ?

ബ്രഹ്മന്നദ:— മഹാരാജാവു പ്രസാദിക്കുന്നു, പ്രസാദിക്കുന്നു!

കുട്ടിപ്പതരിച്ചു പിടി
ചുട്ടിപ്പതരിച്ചു പിടി പൊരുതുകിലും;
ഒട്ടക്കിതു താൻ താൻ ചെ
യ്ക്കിട്ടു പരൻ ചെയ്തതായ് നിനക്കുകയാം. (൬൨)

ഉത്തരൻ:— ഇവിടുന്ന് സംശയം തീർത്തുകൊൾക: ഇതു പറഞ്ഞുതരും.

കൈത്തണ്ടമേൽ മറവിലാ

യിതാ ഗാഢധീവനാണു ചട്ട!

ഏറാ മാഞ്ഞുകഴിഞ്ഞീലി
തീരാറാണ്ടുകൾ ചെൽകിലും.

(൬൩)

ബ്രഹ്മന്നള:—

ഇതെൻ, കയ്ത്തണ്ടിൽ, വളകു
ളിട്ടിട്ടുണ്ടായി പന്നതായ്
ഇറക്കത്താൽ നിറം മാറി
ചമഞ്ഞാരു തഴമ്പു താൻ.

(൬൪)

രാജാ:— ഞങ്ങൾ നോക്കട്ടെ.

ബ്രഹ്മന്നള:—

ഹരശരനിരയുടൽപ്പൽകിയ

ഭരതഭവൻ ജിഹ്വവാണു ഞാനെങ്കിൽ,
ഇതു ഭീമസേനനായ് വരു
മിതു നൂനം ധർമ്മപുത്രനാപതിയുമാം.

(൬൫)

രാജാ:— അല്ലയോ ധർമ്മരാജ, വൃകോദര, ധനഞ്ജയ,
നിങ്ങളെന്താണ് എന്നെ വിശ്വസിക്കാത്ത
ത്? ആവട്ടെ, സമയമാവട്ടെ. ബ്രഹ്മന്നളേ,
നീ അകത്തെയ്ക്കു പോയ്ക്കൊൾക.

ബ്രഹ്മന്നള:— മഹാരാജാവിന്റെ കല്പന പോലെ.

യുധിഷ്ഠിരൻ:— അജ്ഞ, അകത്തെയ്ക്കു പോകേണ
മെന്നില്ല; നമ്മുടെ പ്രതിജ്ഞ അവസാനിച്ചി
രിക്കുന്നു.

അർജ്ജുനൻ:— ജ്യേഷ്ഠന്റെ കല്പന പോലെ.

നാ. ഭരതഭവൻ=ഭരതവംശത്തിൽ ജനിച്ചവൻ.

ജിഹ്വ=അജ്ഞ.

രാജാ:—

പ്രതിജ്ഞ നിറവേററാനായ്.
 സ്തൂത്രസംഗരർ പാണ്ഡവർ
 ശൂരന്മാർ വാഴ്കയാൽപ്പാരം
 ശുദ്ധമായ്ത്തീർന്നിതെൻകലം! (൬൬)

അഭിമന്യു:— [അഞ്ചാമം] ഈ മാന്യന്മാർ എ
 നെറ പിതാക്കന്മാരാണോ? അതുകൊണ്ടു ത
 നെയാണ്,

പഴിജ്ഞമെന്നോടരിശുപ്പെടാത്തതും,
 ചിരിച്ചുകൊണ്ടെന്നെയടൻ പഴിപ്പതും,
 ശുഭാന്തമായ് ഗോഗ്രാഹണപ്രസംഗമെൻ.
 പിതാക്കളെക്കണ്ടതുകൊണ്ടു ഭാഗ്യമേ! (൬൭)

[ഭീമസേനനോടു] അച്ഛാ,
 മുല്ലാടു വന്ദിച്ചീലല്ലോ
 തപൽപ്പാദമറിയാഞ്ഞു ഞാൻ,
 മകന്റെയറിഞ്ഞെരിവ് മനം
 കനിഞ്ഞരുളിടേണമേ? (൬൮)

ഭീമസേനൻ:— മകനേ, വരു, വരൂ. നീ പതാവി
 നെന്നുത്ത പരാക്രമിയായി ഭവിച്ചാലും.

അഭിമന്യു:— ഞാൻ അനുഗ്രാഹിതനായി.

ഭീമസേനൻ:— മകനേ, അച്ഛനെ വന്ദിക്കൂ.

അഭിമന്യു:— അച്ഛ, ഞാൻ അഭിവാദ്യംചെയ്യുന്നു.

നൂൺ

രണ്ടാമങ്കം

അജ്ഞാൻ:- ഉണ്ണി, വര, വര.

ചിത്തം കുളിപ്പിച്ചിട്ടു.

പുത്രഗാത്രസമാഗമം,

പരിമുഖാണ്ടു ചെന്നിട്ടു

ഭൂരാൽത്തിരിയെവന്നതാം!

(നൂൻ)

ഉണ്ണി വിരാടരാജാവിനെ അഭിവാദ്യംചെയ്യും.

അഭിമന്യു:- ഞാൻ അഭിവാദ്യംചെയ്യുന്നു.

രാജാ:- ഉണ്ണി, വര, വര.

ശ്രീമദ്യുധിഷ്ഠിരൻ ചേൻ മനസ്സാപ്പം,

ഭീമന്റെ കൈ, മഥ വാസവിതൻ മിടുക്കും,

മാദ്യേയർതന്നഴകു, ബുദ്ധി, ജഗൽപ്രിയതപം

ചാത്തുന്ന കൃഷ്ണന്റെ കീർത്തിയുമേല്ക്കു നീ താൻ

(റെ)

[അമ്മഗതം] ഉത്തരാസഹവാസം എനിക്കു

മനശ്ശല്യമുണ്ടാക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ എന്തു ചെയ്യേണ്ടു?

ആവട്ടെ വഴി കണ്ടു. [പ്രകാശം]

ആരവിടെ?

ഭടൻ:- (പ്രവേശിച്ചു) മഹാരാജാവു സപ്താൽക്ക

ർഷണ വർത്തിച്ചാലും!

രാജാ:- കുറെ വെള്ളം.

ഭടൻ:- കല്പനപോലെ. (പോയി, പ്രവേശിച്ചു) ഇതാ,

തന്നിൾ.

രാജാ:- (വാങ്ങിയിട്ടു) അർജ്ജുന, ഗോഗ്രഹണത്തിൽ ജയിച്ചതിന്നു പ്രതിഫലമായി ഉത്തരയെ വാങ്ങിക്കൊൾക.

യുധിഷ്ഠിരൻ:- (അത്ഭുതം) ഇതാ, തല തന്നെ!

അർജ്ജുനൻ:- (അത്ഭുതം) എന്റെ ചാരിത്രം തുക്കിനോടുകൂടയാണോ? (പ്രകാശം) ഓ, രാജാവേ,

അനുഷ്ഠിതത്തെല്ലാം ഞാ-
നമ്മയെപ്പോലെ നണ്ണിനേൻ;
അങ്ങേകുമീയുത്തരയെ-

പുത്രനായിട്ടു വാങ്ങു ചൽ! (ചെ)

യുധിഷ്ഠിരൻ:- (അത്ഭുതം) ഇതാ, തല ഉയർന്നു!
രാജാ:—

ദൃഢമാഹവശ്ശരാം പുഷ്പാ-
രുടെ മയ്യോദയിലു നിന്നിനിദാനീം
ശരിയായ് നിറവേറ്റിവെച്ചിതനുട-
പുരവാസത്തിന്നു തക്കതായ കർമ്മം. (ചെ)

ഇന്നു നല്ല നാളാണ്; ഉണ്ണിയുടെ വിവാഹം
ഇന്നുതന്നെ നടത്താം.

യുധിഷ്ഠിരൻ:— ആവട്ടെ, ആവട്ടെ. പിതാമഹന്റെ അടുക്കലേയ്ക്ക് ഉത്തരനെ അയയ്ക്കാം.

രാജാ:— അങ്ങയുടെ ഇഷ്ടപോലെ. ധർമ്മരാജ, വൃ

നന്ന

രണ്ടാമങ്കം

കോദര, ധനഞ്ജയ, ഭവാനാർ ഇതിഹല, ഇതി
ലെ. ഈ സന്തോഷത്തോടുകൂടിത്തന്നെ അ
കത്തെയ്യുപോകാം.

എല്ലാവരും:- അങ്ങനെതന്നെ. (പോയി)
രണ്ടാമങ്കം കഴിഞ്ഞു.

മൃന്നാമങ്കം

[ഒരു സൂതൻ പ്രവേശിക്കുന്നു.]

സൂതൻ:- ഹേ, ഹേ, സപ്തകുത്രിയാചാര്യരെ മുൻ
നിർത്തിയകുത്രിയന്മാരോട് അറിയിക്കുവിൻ,
അറിയിക്കുവിൻ! ഇതാ,
മുരാരിയുടെ ചക്രമെന്നതു നിന-
ച്ചു കൂസാതെയും,
ചിരാപഗതരാം പൃഥ്വീതനയരെ-
ഗ്ഗണിക്കാതെയും,
ശരിയ്ക്കു പടവല്ലിണങ്ങിയ കുരു-
ക്കൾ കാക്കായ്ക്കയാൽ
ഹരിച്ചിതഭിമന്യുവെ; സ്സപദി ല-
ജ്ജ പൃഥ്വീഭൂവിൻ!

(൧)

---

൧. ചിരാപഗതർ=എത്രക്കാലമായിട്ട് എങ്ങോട്ടോ പോ
യിരിക്കുന്നവർ. ഹരിച്ചു=കൊണ്ടുപോയി

എന്ന്

[പിന്നെ ഭീഷ്മനും ദ്രോണനും പ്രവേശിക്കുന്നു]

ദ്രോണൻ:— സുത, പറക, പറക!

ആരാമം നമ്മറിട്ടു യുദ്ധപട്ടവാ.

മെന്തിങ്ങുഭയമാണെ?

പ്ലോരാടാൻ കൊരിയേവനങ്ങിവിടെയെൻ—

ദിഗ്ഗാമ്യവൃന്ദങ്ങളായ്?

പേരറായവനെയുമുസ്രബലവും

ചൊല്ലിടുകെല്ലാം ഭയാൻ;

പോരും പത്രികളായ ഭൂതരെ മുറ-

യ്ക്കുങ്ങുട്ടയയ്ക്കാട്ടണൻ!

(൨)

ഭീഷ്മൻ:— സുത, പറക, പറക:

തോറ്റിട്ടൊഴിക്കുലറിയായത്തവനെന്ന കേടാൽ

ചോരത്തളപ്പെട്ട പുറംചിരിയൊരു നില്ക്ക,

ഇക്കൊച്ചുക്കുഞ്ഞുനെയേതുഗജപ്പിടുത്ത.

ക്കാരൻ പിടിച്ചിതിഹ കൂട്ടമെന്ന ലാക്കിൽ?

(൩)

[അനന്തരം ദുഷ്യാധനനും, കണ്ണനും, ശകുനിയും പ്രവേശിക്കുന്നു.]

ദുഷ്യാധനൻ:— സുത, പറക, പറക: ആരാണു്

അഭിമന്യുവിനെ കൊണ്ടുപോയത്? ഞാൻ

തന്നെ അവനെ വിടുവിക്കാം. ഏതുതുകൊണ്ടെ

ന്നാൽ,

ഇവനടയ പിതാക്കന്മാരിൽ ഞാൻ വൈരിയല്ലോ;
ജനമിരിപതിനാലേ ദോഷമെന്നിൽ ചുമത്തും;
ഇവനിൽ മമതയും മേ കൂട്ടമാപ്പാത്മമെക്കാ-
ളി,-ഹ കലകലഹത്തിൽക്കൂട്ടികൾക്കെന്തു കുറവ്?

(൪)

കണ്ഠൻ:— ഗന്ധാരിനന്ദന, അതീടസ്സഹത്തിലും
അന്ത്രപനിലയിലുമാണ് അങ്ങു പറഞ്ഞത്.
എന്നാൽ,

ഓക്കുണ്ട ബന്ധു നിലയോ ശിശുവെന്നതോ; നി-
ന്നിഷ്ടത്തിനല്ലിയടർമുനിലനന്മമെന്ത?

നാം രക്ഷ നൽകിയതുചിട്ടമിട്ടു ചിന്ത;

ചാപം കളഞ്ഞിനെയടുക്കുക പല്ലലങ്ങൾ! (൫)

ശകുനി:— സൌഭദ്രനും രക്ഷിതാക്കന്മാർ വളരെയു-
ണ്ടല്ലോ. വിടുതി കിട്ടിയതായിത്തന്നെ കരു-
താം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ,
പാത്മൻതൻമകനെന്നറിഞ്ഞു തനിയേ

കൈവിട്ടിട്ടും; കൃഷ്ണനെ-

പ്രേത്താത്മം സമരാകണാവജിതനെ-

ബ്രൂപൻ വിരാടൻ വിട്ടും;

ചീറാത്താൽക്കുരി ചീശിട്ടും മുസലിയെ-

പ്രേരിച്ചു വിട്ടെന്നുമാം;

കുറവ് മാരുതിയോ രിപുപ്രബലരെ-

ക്കൊന്നിട്ടു കൊണ്ടങ്ങുപാം. (൬)

നൂ. സമ...ജിതനെ=പോർക്കളത്തിൽനിന്നു പടിച്ചു
കൊണ്ടുപോകപ്പെട്ടവനെ. മുസലി=ബലരാമൻ. രിപുപ്രവര
രേ=ബലരാമരിയ ചൈരികളെ.

ദ്രോണൻ:— സൂത, പറക, പറക: എങ്ങനെയാ
ണ് പിടിച്ചിടപ്പെട്ടുപോയത്?

തേരെങ്ങാനും ചെരിഞ്ഞോ? കുതിര പതറിയോ?
ഭൂമി ചക്രത്തെ നിർത്താൻ

പോരെന്നായോ? കഴിഞ്ഞോ കണകൾ? പിഴുനിന്ന-
ക്കേറ്റിതോ? ഞാണു് മുറിഞ്ഞോ?

പോയിൽക്കുടേവമുണ്ടാം രഥാകുന്ദവിധിയാൽ;
ശത്രുശത്രുങ്ങളേറും

ചേരാം പെല്ലായ്; യെന്നാലവനരിയ പയ-

ററിന്നു മേലാച്ചയല്ലോ. (ഒ)

സൂതൻ:— തിരുമേനി ധനുർവ്വേദം പുരുഷാകൃതി പു
ണ്ടതാണെന്ന് ഇ ചിടെയ്ക്കുറഞ്ഞുകൂടെയോ?
ഇതിൽ ബുദ്ധോൻ ചൊല്ലിയ ദോഷമെന്നുമി-
ല്ല, സംഖ്യബാണാവിതനാ മഹാരഥൻ;
അലാതചക്രോപമമെൻറ തേരെതി-

ത്തണഞ്ഞു കാലാളൊരുവൻ പിടിച്ചതേ. (വു)

എല്ലാവരും:— കാലാളോ?

ദ്രോണൻ:— എങ്ങനെയുള്ളവനാണ് ആ കാലാൾ?

സൂതൻ:— രൂപമോ പരാക്രമമോ അടിയൻ പറയേ
ണ്ടു്

ഭീഷ്മൻ:— രൂപം സ്ത്രീകൾക്കു്; പുരുഷന്മാർക്കു പ
രാക്രമമാണ്. അതിനാൽ അവന്റെ പരാ-
ക്രമം പറയുക.

സൂതൻ:— തിരുമേനി,—

ദുഷ്ടോധനൻ:—

എന്തിനായ് നീ പുകഴുന്നു:

കേമമായിട്ടാരുത്തവെ?

ചൊൽക, മേ യേമില്ലാ, യാർ

വായുവേഗാവ്യന്താകിലും.

(വ)

സൂതൻ:— മഹാരാജാവു കേൾക്കണം. ആയാളാ

കുട്ട,

കുരിശുകളെജ്ജവമൊട്ടു വ-

ന്നതിലംഘിച്ചുഗ്രന്ഥി കൈവെച്ചാൻ;

നിശ്ചലമായ് നിന്നു രഥം

നീട്ടിയ വാജിക്കഴുത്തോടും!

(൧൦)

ഭീഷ്മൻ:— എന്നാൽ ആയുധം വെണ്ണാം.

എല്ലാവരും:— എന്തുകൊണ്ട്?

(കിൽ

ഭീഷ്മൻ:— കൈ വെച്ചു തേരിളകിടാതെന്നിറത്തിയെ

ഭീമന്റെ വാർമ്മി മിചാണവനെന്നറക്കാം:

പണ്ടായവൻ ഭൂപദജാഹരണത്തിൽ വെന്ന-

വല്ലോ ജയഭ്രമനൊന്നു പദാതിയായ ത്താൻ.

(൧൧)

ദ്രോണൻ:— ഗാംഗേയൻ പറയുന്നതു ശരിയാണ്.

കുട്ടിക്കാലത്തു പഠിപ്പിച്ചുതുടങ്ങിയതു മുതൽ

ഈ അവന്റെ ഗതിവേഗം ഏതെണ്ണറിയാം.

കളരിയിൽ വെച്ചു,
ചെവിവരെയുച്ചൊരമ്പവൻ വലിച്ചെ-
യ്യളവു, ശീരസ്സു വിറച്ചതായുരച്ചേൻ;
ഉടനവനിച്ചുവൊത്തുപായ്പ്പിടിച്ചാൻ
ശരമതു, ലാക്കു തെടുനതിന്നു മുന്നു. (൧൨)

ശകുനി:— അയ്യ, ചിരിവരും പറയുന്നതു കേട്ടാൽ!
ഞാൻ ഇവിടുത്തോടൊന്നു ചോദിക്കട്ടെയോ?
ഇല്ല പാരിൽക്കുത്തന്ത്ര-
ന്നെല്ലാം ചെല്ലുന്നിരിപ്പരിൽ!
എങ്ങും നിറഞ്ഞുകാണുന്ന
നിങ്ങളൊട്ടക്കു പാർത്തരേ? (൧൩)

ഭീഷ്മൻ:— ഗാന്ധാരരാജാവേ, എല്ലാം അനുമാനം
കൊണ്ടു പറകയാണ്.

തേരേറി വില്ലമ്പുകുളത്തിയല്ലേ,
പോരിന്നു പോവുന്നു പരക്കെ നമ്മൾ;
രണ്ടാൾ വെറുംകയ്യാടടക്കു ചെൽപോ-
രുണ്ടാ പ്രലംബാരിവൃകാദരന്മാർ! (൧൪)

ശകുനി:—

ആരോ തനിയേ വെണു
സാഹസപരരായ നമ്മളെസ്സഹസാ;
ഉത്തരനാമവേനയ്യം
ചിലരജ്ജനനെന്നുരച്ചേയ്ക്കോ? (൧൫)

൧൨. ഇഷ്ടം=ശരം.

൧൪. പ്രലംബം.....രന്മാർ=ബലരാമൻ ഭീമൻ.

ദ്രോണൻ:— ഹേ, ഗാന്ധാരരാജവേ, ഇതിലും ഭയാ-
ന സംശയമുണ്ടോ?

ദുഃശ്ശാസനരനും വലിയൊരു വി-
ദ്വേഷി, ടിവാളിന്റെയൊരമ്പലം ചേർത്തു പോരിൽ
രവി, യുത്തരവാണരാജിയായും
ചെയിലൊരാളിടയന്നുമിപ്പോഴോ? (൧൩)

ഭീഷ്മൻ:— ഗാന്ധാരി! നന്ദന, വെളിവാതിപ്പറയും-
അങ്ങനെയൊരു മനസ്സിലായില്ലേ,
ബാണപുംപാക്കാരം ചേർന്ന്
ഞാണെന്നാവിൻ വചനങ്ങളാൽ;
വിൽ വലിച്ചതു പാർത്ഥൻ താൻ;
ചെവി നൽകീലയോ ഭവാനു? (൧൪)

സുതൻ:— [പ്രവേശിച്ചു] തിരുമേനി വിജയിച്ചായും!
ഒരു ശാന്തികരം കഴിയുന്നു.

ഭീഷ്മൻ:— എന്തിന്?

സുതൻ:—

ഇതങ്ങു ചെയ്യാനുള്ളോ
ധ്വജത്തെക്കണ്ട തീണ്ടിയൊരു;
ഇതാ, ആരുടെയോ ബാണം!
കടയ്ക്കൽക്കൊണ്ടുണ്ടു പേർ. (൧൫)

ഭീഷ്മൻ:— കൊണ്ടുവരു:

[സുതൻ കൊണ്ടുവെല്ലുന്നു.]

ഭീഷ്മൻ:— [വാങ്ങി നോക്കിയിട്ട്] ഉണ്ണി, ഗാന്ധാര
രാജാവേ, പ്രായാധിക്യത്താൽ എന്റെ കണ്ണി
ന്നു കാഴ്ച പോരാ. ഇതൊന്നു വായിക്കൂ.

ശകുനി:— [വാങ്ങി വായിച്ചിട്ട്] അജ്ഞനന്റെ. [എന്നു
വലിച്ചൊറിയുന്നു. അതു ദ്രോണരുടെ കാല്ക്കൽ വീഴുന്നു.]

ദ്രോണൻ:— [ഘോഷമെഴുതിട്ട്] ഉണ്ണി, വരു, വത്ര!

ഇതാ, ഭീഷ്മരെ വന്ദിപ്പാ-
നെൻശിഷ്യൻ വിട്ട സായങ്കം,
എന്നെ ക്രമേണ വന്ദിപ്പാൻ
മന്നിൽ വീണിതു കാല്ക്കലായ്! (൧൯)

ശകുനി:— ശരംകൊണ്ടുള്ള ഊഹം ശരിയല്ല.
ഭടനജ്ജനനെന്നൊരുത്തനുണ്ടാം;
ദൃഢമീമമ്പവനെയ്യു പിട്ടതാവാം;
അഥവാ, തെളിവായ് വരുത്തിടണം
ചിതമോടുത്തരനുള്ള കയ്യെഴുത്തും. (൨൦)

മുയ്യോധനൻ:—
അവർക്കു രാജ്യം നൽകിപ്പാ-
നനൃതം, ചൊൽവതാകിലോ!
ദൃഢം ധർമ്മജനക്കണ്ടാൽ
കൊടുക്കാം പാതി നാടു ഞാൻ. (൨൧)

ഭടൻ:— [പ്രാവശ്യച്ച്] മഹാരാജാവു ജയിച്ചാലും!
വിരാട നഗരത്തിൽനിന്ന് ഒരു ദൂതൻ വന്നി
രിയ്ക്കുന്നു.

൭൪

ജൂനാമകം

ദുഷ്ടോധനൻ:— കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വാ.

ഭടൻ:— മഹാരാജാവന്റെ കല്പന പോലെ, [പോയി]

[പിന്നെ ഉത്തരൻ പ്രവേശിക്കുന്നു.]

ഉത്തരൻ:—

മുറയ്ക്കു തുരഗങ്ങളെപ്പുരുജവ

ത്തിലോടിയ്ക്കിലും,

കുറച്ചുവഴി പോരുവാൻ മമ രഥം

വിളംബിച്ചുപോയ്;

കിരീടീശരക്രന്തരാം കരികളാൽ

നിരപ്പൊരാതാം

ധരിത്രിയിൽ നൈരുത്തിയാണഹഹ! പോ-

ന്നതെൻവാജികൾ.

(൨൨)

[അടുത്തുചെന്നു തൊഴുത്ത്] ആചാര്യപിതാമഹാദി

കളായ എല്ലാ രാജാക്കന്മാരെയും ഞാൻ അ

ഭിവാദ്യംചെയ്യുന്നു.

എല്ലാവരും:— ഉണ്ണീ, ദീഗചായുസ്സായിരിക്കുക!

ദ്രോണൻ:— അവിടുന്ന്, വിരാടേശ്വരൻ എന്താ

ണ പറഞ്ഞയച്ചിട്ടുള്ളത്?

ഉത്തരൻ:— അവിടുന്ന് എന്നെ അയച്ചത്

ദ്രോണൻ:— പിന്നെ ആരാണ് ഉണ്ണിയെ പറഞ്ഞയ

ച്ചത്?

൨൨. വിളംബിച്ചു=അമസിച്ചു കിരീടീശരക്രന്തരം=അജ്ഞനന്റെ ബാണങ്ങളോടു മൈ മുറുത്തുകൾ.

ഉത്തരൻ:— അത്രുഭവാൻ യുധിഷ്ഠിരൻ.

ദ്രോണൻ:— എന്താണ് ധർമ്മരാജൻ പറഞ്ഞയച്ചിട്ടുള്ളത്?

ഉത്തരൻ:— കേട്ടാലും:

ഉത്തരയെ സ്നേഹിയായ് മേ
കിട്ടി; റൂപന്മാരെ ഞാൻ ക്ഷണിക്കുന്നു,
അവിടെത്താനോ? ഇങ്ങോട്ട്
പരിണയമെവിടെതിൽ വെച്ചു ചെല്ലേണ്ട?
(൨൩)

ശകുനൻ:— അവിടെത്തന്നെ, അവിടെത്തന്നെ!

ദ്രോണൻ:—

എന്നു ഞാൻ വാത്സയത്തിച്ചേൻ;
തീർന്നിട്ടില്ലെങ്കിലും;
ധർമ്മത്താലേറ്റതാം ഭിക്ഷ
ധർമ്മത്താൽത്തന്നെ നൽക മേ,
(൨൪)

ദുര്യോധനൻ:—

ഓഹോ, രാജ്യമിതാ നൽകീ
മുമ്പിൽപ്പാഡെചർച്ച ഞാൻ:
ചത്താലും മത്സ്യരെപ്പോലും
സത്യം നിൽക്കുകിൽ നിൽക്കുമേ!

നെ

രണ്ടാമങ്കം

ദ്രോണൻ:—

അഹോ! സന്തുഷ്ടൻ നാമെല്ലാം
ഗൃഹച്ഛിദ്രം നശിക്കുവാൻ
ഇമ്മന്നൊക്കെ വേർതിരിയ്ക്കട്ടേ
നമ്മൾ തൻ വൃദ്ധവംഗവൻ!

[എല്ലാവരും പോയി. മൂന്നാം അങ്കം കഴിഞ്ഞു]

ശുദ്ധിപത്രം

ഭാഗം	വരി	അശുദ്ധം	ശുദ്ധം
ര.	പ്ര	പ്രജം	വ്രജം
ര.	രച	അച്ച	അയ്യ
ആ.	ൻ	ഭവനനൽ	ഭവനനിൽ
ടി.	മന്യ	ച്ചാച്ച	ച്ചാച്ഛ
വ്യ.	ന.	തിക്	തീക്
ടി.	പന്യ	ഭീക്ഷ	ഭീഷ്യ
പാ.	പ	മപാ	മപ
ടി.	മന്യ	മൊക്കുന്ന	മൊക്കുന്നി
പവ്യ.	ന.	പൃഥാതന!	പൃഥാതനയ
രമ.	ൻ.	ലിരര	ലിരവ
നമ.	മന്യ	രൊല	രൊലി
നന്യ.	പ	നാന	നാനാ
രം.	ര	യുദ്ധാ	യുദ്ധം
ര.ര.	ന.	മെന്തു	മെന്തു
ടി.	പ	കരിളിൽ	കരികളിൽ
രവ്യ.	ര	കൊണ്ടുക്ക	കൊണ്ടുള്ള
മ.	വ്യ.	ആസ്ഥാ	ആസ്ഥ
മ.	പൻ	മെമ്മു	മെന്തു
മ.	പവ്യ.	പയറം	വയറം
ആ.	മ	ഞൻ	ഞാൻ
ആ.	ൻ	ധിഷ്ഠിരൻ	ധിഷ്ഠിരന
ആ.	പ	വാങ്ങുവൻ	വാങ്ങുവൻ
ടി.	പവ്യ.	വിവാഹാ	വിവാഹം
നെ.	മ	പുറംവൻ	പുറംവൻ

